

Modeling and explaining the factors affecting sports applications in the development of organizational sports (Case study: Ahvaz city)¹

Mohammad Hosein Zarif¹ , Mohammad Hassan Ferdowsi² , Zahra Hozhabrnia³ , Vahid Raffiei Dehbidi⁴

1. PhD Student, Department of Physical Education, Shushtar Branch, Islamic Azad University, Shushtar, Iran.

2. Associate Professor, Department of Sports Management, Payam Noor University, Tehran, Iran.

3. Assistant Professor, Department of Physical Education and Sports Sciences, Shushtar Branch, Islamic Azad University, Shushtar, Iran.

4. Assistant Professor, Department of Sport Sciences, Marvdasht Branch, Islamic Azad University, Marvdasht Branch, Iran.

Received Date: 25 August 2025 Accepted Date: 27 December 2025

Abstract

Background and Objective: The development of organizational sports (such as in Ahvaz Drilling Company) is a strategic necessity, not a welfare activity; as it directly affects the productivity, health and reduction of absenteeism of employees. Currently, the lack of a scientific model to understand the factors affecting this development in the local context of Iran has caused the failure of programs and waste of resources. Therefore, accurate modeling of these factors (infrastructure, culture and managerial support) is a fundamental step to develop and implement sports programs based on scientific evidence and tailored to the local needs of employees.

Methodology: In this regard, the main purpose of the present study is to investigate the factors affecting sports applications in the development of organizational sports, employees of Ahvaz City Drilling Company. The statistical population of the present study was 100 people selected as a statistical sample using Morgan's formula and studied. Data analysis was carried out through correlation analysis and structural equation modeling using SPSS and Smart PLS software.

Results and Findings: The results of confirmatory factor analysis (CFA) indicate a favorable overall fit of the organizational sports development model, as most sub-indices with factor loadings higher than 0.5 confirm the reliability and structural validity of the model for the five main factors (management, infrastructure, social, economic, and individual). This finding proves the strong ability of the model to measure the desired constructs. However, factor loadings with lower explanatory power were observed in some specific dimensions (such as investment sub-indices and some coach competencies), which indicates the need to strengthen and measure these dimensions more accurately in future research to increase the validity of the model in those areas. Also, divergent validity was successfully confirmed based on the Fornell and Larker criterion, which indicates complete conceptual distinction and independence between the five main factors of the model.

Keywords: Sports, sports development, sports application, PLS interpretive structural modeling, National Iranian Drilling Company, Ahvaz city.

¹ This article is an extracted from a Ph.D Thesis titled " Modeling the development of sports at the National Iranian Drilling Company," first author, supervisor: second author, advisors: third and fourth authors, Shushtar Branch, Islamic Azad University, Shushtar, Iran.

* **Corresponding Author Email:** mferdowsi1359@gmail.com

How to Cite: Zarif, M. H. , Ferdowsi, M. H. , Hozhabrnia, Z. and Raffiei Dehbidi, V. (2026). Modeling and explaining the factors affecting sports applications in the development of organizational sports (Case study: Ahvaz city). *Journal of Sustainable Urban & Regional Development Studies (JSURDS)*, 7(3), 25-51.

مدل‌سازی و تبیین عوامل مؤثر بر کاربری‌های ورزشی در توسعه ورزش سازمانی (مطالعه موردی: شهر اهواز)^۱

محمد حسین ظریف^۱، محمد حسن فردوسی^{۲*}، زهرا هژبرنیا^۳، وحید رفیعی دهبیدی^۴

۱- دانشجوی دکتری گروه تربیت بدنی، واحد شوشتر، دانشگاه آزاد اسلامی، شوشتر، ایران.

۲- دانشیار، گروه مدیریت ورزشی، دانشگاه پیام نور، تهران، ایران.

۳- استادیار، گروه تربیت بدنی و علوم ورزشی، واحد شوشتر، دانشگاه آزاد اسلامی، شوشتر، ایران.

۴- استادیار گروه علوم ورزشی، واحد مرودشت، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد مرودشت، ایران.

تاریخ دریافت: ۱۴۰۳/۰۶/۰۳ تاریخ پذیرش: ۱۴۰۴/۱۰/۰۶

چکیده

زمینه و هدف: توسعه ورزش سازمانی (مانند در شرکت حفاری اهواز) یک ضرورت استراتژیک است، نه یک فعالیت رفاهی؛ چرا که مستقیماً بر بهره‌وری، سلامت و کاهش غیبت کارکنان تأثیر می‌گذارد. در حال حاضر، فقدان مدل علمی برای درک عوامل مؤثر بر این توسعه در بستر بومی ایران، باعث شکست برنامه‌ها و هدررفت منابع شده است. بنابراین، مدل‌سازی دقیق این عوامل (زیرساخت‌ها، فرهنگ و حمایت مدیریتی) برای تدوین و اجرای برنامه‌های ورزشی مبتنی بر شواهد علمی و متناسب با نیازهای بومی کارکنان، یک گام بنیادین است.

روش‌شناسی: در همین راستا هدف اصلی پژوهش حاضر به بررسی عوامل مؤثر بر کاربری‌های ورزشی در توسعه ورزش سازمانی، کارکنان شرکت حفاری شهر اهواز است. جامعه آماری پژوهش حاضر با استفاده از فرمول مورگان ۱۰۰ نفر به عنوان نمونه آماری انتخاب و مورد مطالعه قرار گرفته‌اند. تحلیل داده‌ها از طریق تحلیل همبستگی و الگویابی معادلات ساختاری و با استفاده از نرم افزارهای SPSS و Smart PLS انجام شده است.

یافته‌ها و نتایج: نتایج حاصل از تحلیل عاملی تأییدی (CFA) نشان‌دهنده برازش کلی مطلوب مدل توسعه ورزش سازمانی است؛ زیرا عمده زیرشاخص‌ها با بارهای عاملی بالاتر از ۰/۵، پایایی و روایی ساختاری مدل را برای پنج عامل اصلی (مدیریتی، زیرساختی، اجتماعی، اقتصادی، و فردی) تأیید می‌کنند. این یافته، توانایی قوی مدل را در سنجش سازه‌های مورد نظر اثبات می‌نماید. با این وجود، بارهای عاملی با قدرت تبیین کمتر در برخی ابعاد خاص (نظیر زیرشاخص‌های سرمایه‌گذاری و برخی شایستگی‌های مربیان) مشاهده شد که حاکی از لزوم تقویت و دقت بیشتر در اندازه‌گیری این ابعاد در پژوهش‌های آتی است تا اعتبار مدل در آن حوزه‌ها افزایش یابد. همچنین، روایی واگرا با موفقیت و بر اساس معیار فورنل و لارکر تأیید گردید، که نشان‌دهنده تمایز و استقلال مفهومی کامل بین پنج عامل اصلی مدل می‌باشد.

کلیدواژه‌ها: ورزش، توسعه ورزش، کاربری ورزشی، مدل‌سازی ساختاری تفسیری PLS، شرکت ملی حفاری ایران، شهر اهواز.

^۱ این مقاله مستخرج از رساله دکتری تحت عنوان "مدل‌سازی توسعه ورزش شرکت ملی حفاری ایران، نویسنده اول، استاد راهنما: نویسنده دوم، استاد مشاور: نویسنده سوم و چهارم دانشگاه آزاد اسلامی واحد شوشتر، ایران است.

* نویسنده مسئول: mferdowsi1359@gmail.com

ارجاع به این مقاله: ظریف، محمد حسین، فردوسی، محمد حسن، هژبرنیا، زهرا و رفیعی دهبیدی، وحید (۱۴۰۵). مدل‌سازی و تبیین عوامل مؤثر بر کاربری‌های ورزشی در توسعه ورزش سازمانی (مطالعه موردی: شهر اهواز). فصلنامه مطالعات توسعه پایدار شهری و منطقه‌ای، ۷(۳)، ۲۵-۵۱.

مقدمه و بیان مسأله

ورزش و فعالیت‌های جسمانی، به مثابه یک واقعیت ریشه‌دار اجتماعی، از دیرباز در تار و پود ساختار جوامع بشری تنیده شده‌اند و همواره بخش جدایی‌ناپذیری از زندگی روزمره انسان‌ها بوده‌اند (Vafaei-Moghaddam et al., 2018, p. 44). در حال حاضر نیز، ورزش به عنوان یک پدیده جهانی و چندوجهی، فراتر از یک فعالیت صرفاً تفریحی یا رقابتی است (Ghanbari Firouzabadi et al., 2020, p. 180). در سطح فردی، فعالیت‌های بدنی منظم، ستون اصلی سلامت جسمانی و روانی محسوب می‌شوند؛ به طوری که ورزش با تقویت سیستم ایمنی، کاهش خطر بیماری‌های مزمن (مانند دیابت و فشار خون بالا)، و مدیریت وزن، طول عمر و کیفیت زندگی افراد را به شکل چشمگیری بهبود می‌بخشد (Suratmin et al, 2024: 1405). علاوه بر مزایای جسمانی، ورزش در بعد روانی نیز نقش حیاتی دارد؛ ترشح اندورفین ناشی از فعالیت بدنی به کاهش استرس، اضطراب و افسردگی کمک کرده و باعث افزایش اعتماد به نفس، تمرکز و انرژی فرد می‌شود. از این رو، دامنه تأثیر ورزش گسترش یافته و در سطح اجتماعی، به بستری قدرتمند برای تعامل اجتماعی، تقویت همبستگی، آموزش ارزش‌ها (مانند همکاری و روحیه جوانمردی) و پر کردن اوقات فراغت به شکلی سازنده تبدیل می‌شود که همگی به ارتقای سطح فرهنگی و اجتماعی جامعه منجر می‌گردد (Sherry et al, 2024: 65).

همین نقش محوری ورزش در ابعاد مختلف زندگی، ضرورت رویکردی استراتژیک‌تر به نام توسعه ورزش را نمایان می‌سازد. توسعه ورزش یک رویکرد جامع برای کمک به افراد برای شروع، ماندن و موفقیت در ورزش انتخابی خود است؛ و به عنوان یک فرصت، سیستم، ساختار و فرآیند مؤثر تعریف می‌شود که افراد جامعه را در تمام سطوح یا گروه‌ها یا مناطق خاص قادر می‌سازد تا در ورزش، تفریح و سرگرمی شرکت کنند و عملکرد خود را بهبود بخشند (Sotiriadou, 2013). به این ترتیب، این فرآیند هدفمند و بلندمدت است که نه تنها به دنبال افزایش مشارکت مردم در فعالیت‌های ورزشی و بهبود زیرساخت‌ها است، بلکه می‌خواهد از پتانسیل ورزش برای رسیدن به اهداف گسترده‌تر توسعه‌ای در کشورها استفاده کند (Robson et al, 2013). در واقع توسعه از طریق ورزش یکی از سریع‌ترین جنبه‌های رو به رشد، جهانی‌سازی ورزش است که عمده این رشد در اثر نیروی بالقوه آن است (Rajesh et al, 2021). این توسعه صرفاً به معنای حمایت از ورزش قهرمانی نیست، بلکه در رویکرد جامع خود، شامل گسترش ورزش همگانی، تربیت مربیان و مدیران متخصص، و تدوین سیاست‌های جامع برای نهادینه‌سازی فرهنگ تحرک و نشاط است. هدف نهایی توسعه ورزش، تبدیل کردن ورزش از یک انتخاب به یک ضرورت و یک سرمایه‌گذاری اجتماعی با بازدهی بالا در حوزه‌های سلامت، آموزش و اقتصاد است (Eisenkraft Klein & Darnell, 2024). در امتداد همین مسیر توسعه‌ای و برای تقویت بازدهی اقتصادی آن، مفهوم توسعه ورزش سازمانی اهمیت فزاینده‌ای می‌یابد؛ این مفهوم به برنامه‌ها و فعالیت‌های ورزشی اطلاق می‌شود که توسط سازمان‌ها، ادارات و شرکت‌ها برای کارکنان خود طراحی و اجرا می‌گردد (Choi & Byun, 2024).

با این وجود، برای ظرفیت‌سازی مؤثر در حوزه توسعه ورزش، ضروری است که ابعاد چندگانه و متغیر این حوزه شناسایی شوند. پژوهشگران متعددی بر عوامل اثرگذار بر توسعه ورزش تأکید کرده‌اند؛ برای مثال، اسوارت و مارتین (۲۰۲۱) و بیل و دنیل (۲۰۱۸) بیشترین تأثیر را متوجه تغییرات محیط اجتماعی و اقتصادی می‌دانند. از سوی دیگر، تحقیقاتی نظیر کار یا بگوچ (۲۰۲۰) و هوانگ و تان (۲۰۱۵)، سیاست‌ها و تغییرات توسعه ورزش را قویاً به ظرفیت‌ها و ویژگی‌های جغرافیایی و بومی هر منطقه مرتبط می‌سازند. همچنین، راتن و جونز (۲۰۱۸)، سونسون و لیون (۲۰۱۷) و جانسون و تیبورگ (۲۰۱۰) پیش‌بینی می‌کنند که آینده توسعه ورزش عمدتاً تحت تأثیر تغییرات چشمگیر در میزان مشارکت عمومی، الگوهای فراغت و ظهور ورزش‌های نوین خواهد بود؛ مجموع این عوامل نشان می‌دهد که شناخت تغییرات کلان و بومی‌سازی اقدامات، نقش محوری در ظرفیت‌سازی ورزش همگانی دارد. به همین منظور، برای توسعه مناسب ورزش در هر کشور باید به هریک از مؤلفه‌های ورزش به صورت مناسبی توجه و تأکید داشت (Mottaqi Shahri et al, 2019: 20).

با توجه به این موارد، می‌توان گفت که یکی از دلایل عدم توسعه در عرصه ورزش، کم‌توجهی مسئولان به این مقوله مهم و سلیقه‌ای عمل کردن است. سازمان‌های ورزشی در صورتی که قصد بقاء و در نهایت پیشرفت داشته باشند، در محیط توسعه یافته

کنونی باید از برنامه راهبردی برخوردار باشند؛ چرا که موفقیت در رقابت‌های بین‌المللی حاصل برنامه‌ریزی راهبردی و برنامه محوری است. متأسفانه در شرایط جاری مشاهده می‌شود که راهبرد ورزشی برای توسعه ورزش در کشور، بسیار قدیمی و کپی برنامه قبلی تدوین شده در اوایل دهه ۸۰ و دارای نقاط ضعف فراوان است و قدرت و کارایی لازم را با توجه به اسناد بالادستی سازمان ندارد (Azadi et al., 2022, p. 24). بنابراین، برنامه‌ریزی جامع برای توسعه زیرساخت‌های ورزشی، ترویج فرهنگ ورزش در میان شهروندان و ادغام ورزش در سیاست‌های توسعه شهری، گامی حیاتی در جهت ساختن شهرهایی سالم‌تر، فعال‌تر و پویاتر خواهد بود (Xiong et al, 2025).

ورزش در ساختار شرکت ملی حفاری ایران، به‌ویژه در محیط‌های سخت و پرمخاطره عملیاتی مانند اهواز، دیگر یک اقدام رفاهی جانبی نیست، بلکه یک سرمایه‌گذاری راهبردی حیاتی در سرمایه انسانی محسوب می‌شود. ماهیت سنگین، فشار کاری بالا، و نیاز مستمر به تمرکز و آمادگی جسمانی بالا در این صنعت، ایجاب می‌کند که اوج آمادگی بدنی و روانی کارکنان تضمین شود. از این رو، ضرورت توسعه ورزش نه تنها برای افزایش نشاط، روحیه تیمی و دیسپلین فردی مشهود است، بلکه مکملی اجتناب‌ناپذیر برای تضمین ایمنی عملیات، کاهش حوادث در دکل‌های حفاری و حفظ پایداری است. برنامه‌های جامع ورزش سازمانی در شرکت ملی حفاری، با توسعه زیرساخت‌ها و ارائه خدمات در مناطق دوردست، تلاش دارد تا یک فرهنگ سلامت‌محور فراگیر ایجاد کند؛ این رویکرد فعالانه، شرکت را به سمت دستیابی به استانداردهای بالاتر عملکرد و مسئولیت اجتماعی سوق می‌دهد و در نهایت، عامل کلیدی در مدیریت استرس، پیشگیری از بیماری‌های شغلی، و تقویت انسجام سازمانی در محیط‌های کاری پیچیده این صنعت ملی به شمار می‌آید. با توجه به نقش حیاتی شرکت ملی حفاری ایران در اقتصاد کشور و اهمیت مضاعف سلامت و نشاط کارکنان این مجموعه عظیم صنعتی که با شرایط سخت کاری و فشارهای جسمی و روانی همراه است، بررسی عوامل مؤثر بر توسعه ورزش در این شرکت، ضرورتی انکارناپذیر است. این پژوهش ضروری است زیرا به دنبال شناسایی راهبردها و موانع اجرایی برای پیاده‌سازی مؤثر برنامه‌های ورزشی در دل سازمان‌ها است و می‌تواند با ارائه یک نگاه سیستمی، راهبردهای عملی و شواهد کمی از بازدهی سرمایه‌گذاری (ROI) در این بخش، مدیران را متقاعد کند که توسعه ورزش یک هزینه نیست، بلکه یک سرمایه‌گذاری پرسود است. شناسایی و تحلیل دقیق عوامل، به مدیران و سیاست‌گذاران شرکت امکان می‌دهد تا با اتخاذ راهبردهای مؤثر و هدفمند، منابع موجود را به بهترین شکل ممکن تخصیص داده و با غلبه بر چالش‌های موجود (مدیریتی، ساختاری، مالی و فرهنگی)، بستری مناسب برای ارتقاء سطح مشارکت ورزشی فراهم آورند. لذا، این پژوهش با هدف تبیین جامع این عوامل و ارائه یک مدل عملیاتی، گامی مهم در جهت تحقق اهداف سلامت‌محور و توسعه پایدار نیروی انسانی شرکت ملی حفاری ایران خواهد بود.

مبانی نظری پژوهش

ورزش به عنوان یک عامل کلیدی و ضروری برای پیشبرد توسعه پایدار شناخته می‌شود. سازمان‌های ورزشی، با در نظر گرفتن اصول ارتقاء سلامت و افزایش تحرک در جامعه، می‌توانند نقشی استراتژیک ایفا کنند. این ارتباط رو به رشد بین ورزش و جامعه، فرصت‌هایی را برای نوآوری‌های کارآفرینانه فراهم می‌آورد تا علاوه بر سودآوری، منجر به تغییرات اجتماعی نیز شود (Ensafi Kuchmeshki et al., 2025). در نتیجه، پایداری در توسعه ورزشی یا توسعه پایدار ورزش به مفهومی تبدیل شده است که توجه فزاینده‌ای را به خود جلب کرده و پایداری را به موضوعی محوری در توسعه ورزش تبدیل می‌کند. هدف اصلی این است که در بلندمدت، از طریق مشارکت در فعالیت‌های ورزشی، تغییرات مثبتی در نگرش‌های فردی، جامعه و سازمان‌ها حاصل شود. از جمله موضوعات مهم پایداری در این حوزه می‌توان به آموزش داوطلبان، توسعه عملکرد باشگاه‌ها، ترغیب سازمان‌های مختلف به مشارکت در برنامه‌های توسعه ورزش و تضمین مشارکت مستمر افراد در بخش‌های مختلف اشاره کرد (Hayduk & Walker, 2018: 706).

در واقع توسعه ورزش، یک فرآیند جامع و هدفمند است که امکانات و فرصت‌های پایداری را برای مشارکت تمامی افراد جامعه، با هر سطح توانایی، در فعالیت‌های ورزشی فراهم می‌کند. این مفهوم شامل تقویت زیرساخت‌ها، تربیت نیروی انسانی متخصص،

فرهنگ‌سازی و ترویج سبک زندگی فعال، شناسایی و پرورش استعدادها و تضمین دسترسی عادلانه به امکانات ورزشی می‌شود (King et al, 2018: 17). این رویکرد جامع، ورزش را به عنصری جدایی‌ناپذیر از زندگی روزمره تبدیل کرده و آن را به ابزاری قدرتمند برای ارتقای سلامت جسمی و روانی، ایجاد نشاط اجتماعی، تقویت همبستگی جامعه و دستیابی به دستاوردهای ورزشی در سطوح محلی، ملی و بین‌المللی مبدل می‌سازد. در نهایت، توسعه ورزش کمک شایانی به توسعه پایدار شهری و اجتماعی می‌کند (Kogler et al, 2025: 1).

امروزه، با پیشرفت‌های اقتصادی و اجتماعی، افزایش کیفیت زندگی، سالمندی جمعیت و گسترش شهرنشینی، توسعه ورزش اهمیت بیشتری پیدا کرده و از آن به عنوان "صنعت طلوع آفتاب" و "صنعت سبز" یاد می‌شود (Wang & Zeng, 2020: 8869; Heydari et al, 2021: 31). توسعه ورزش به عنوان یک عامل کلیدی و چندبعدی، نقشی بی‌بدیل در پاسخگویی به نیازهای شهری ایفا می‌کند و به معنای تداوم و استمرار برنامه‌های ورزشی است (Karbar Jafarabadi et al., 2023, p. 210). شولنکورف و همکاران (۲۰۲۳) دو بازوی اصلی توسعه ورزش را مفهوم‌سازی کرده‌اند: "توسعه ورزش" و "ورزش برای توسعه (توسعه از طریق ورزش)". اگرچه این رویکردها مرتبط و همپوشان هستند، اما تمرکز اولیه "توسعه ورزش" بر افزایش فرصت‌ها و کیفیت‌های خاص ورزشکاران است (Schulenkorf et al., 2023)، در حالی که "توسعه از طریق ورزش" فراتر از خود ورزش، به حوزه پیچیده‌تر توسعه جامعه گسترش می‌یابد (Kogler et al, 2025: 3).

در واقع، توسعه از طریق ورزش یکی از سریع‌ترین جنبه‌های رو به رشد جهانی‌سازی ورزش است که ناشی از نیروی بالقوه ورزش کردن است. مطالعات نشان داده‌اند که ورزش و فعالیت بدنی سبب افزایش "هوش هیجانی" و "وضعیت اقتصادی - اجتماعی" می‌شود (Rajesh et al, 2021) و بهبود رفتار مطلوب اجتماعی در افراد با تأکید بر ورزش همگانی، سبب بالا رفتن عوامل انگیزشی، احساسی، اجتماعی، فردی، دانشی و فرهنگی در افراد می‌گردد (Qin & Lin, 2020).

توسعه ورزش فراتر از اقدامات ساده‌ای مانند ساختن زیرساخت‌ها یا برگزاری رویدادها است؛ در حقیقت، این فرآیند یک رویکرد جامع و هدفمند به شمار می‌رود که فرصت‌ها و امکانات پایداری را برای مشارکت تمامی اقشار جامعه، صرف نظر از سطح توانایی آن‌ها، در فعالیت‌های ورزشی فراهم می‌آورد. این مفهوم ابعاد گسترده‌ای را در بر می‌گیرد، از جمله تقویت زیرساخت‌ها، آموزش و تربیت نیروی انسانی متخصص، فرهنگ‌سازی برای ترویج سبک زندگی فعال، شناسایی و پرورش استعدادها، و تضمین دسترسی عادلانه به کلیه امکانات ورزشی (King et al, 2018: 17).

هدف نهایی توسعه ورزش، فراهم ساختن فرصت‌های پایدار برای تمامی افراد و جوامع است تا از طریق فعالیت‌های بدنی متنوع، مشارکت کرده و رشد نمایند. این رویکرد ورزش را به یک جزء حیاتی در زندگی روزمره تبدیل می‌کند و آن را به ابزاری قدرتمند برای ارتقای سلامت جسمی و روانی، ایجاد نشاط اجتماعی، تقویت همبستگی، و دستیابی به دستاوردهای ورزشی در سطوح گوناگون تبدیل می‌سازد. در نهایت، توسعه ورزش کمک شایانی به توسعه پایدار شهری و اجتماعی می‌نماید (Kogler et al, 2025: 1).

توسعه ورزش تحت تأثیر مجموعه‌ای پیچیده و چندوجهی از عوامل قرار دارد که نه تنها شامل بخش‌های مستقیم ورزشی می‌شوند، بلکه عوامل اجتماعی، اقتصادی، فرهنگی، سیاسی و زیرساختی را نیز در بر می‌گیرد.

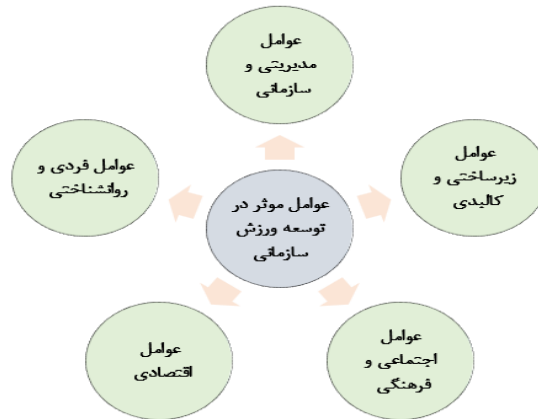
۱. عوامل مدیریتی و سازمانی

❖ این عوامل به ساختار، برنامه‌ریزی و اجرای برنامه‌های توسعه ورزشی مربوط می‌شوند و نقش اساسی در جهت‌دهی به ورزش یک کشور یا منطقه دارند.

❖ سیاست‌ها و برنامه‌ریزی‌های دولتی: وجود استراتژی‌های روشن و مدون برای ورزش همگانی و قهرمانی، حمایت مؤثر دولت‌ها از این برنامه‌ها، و تخصیص بودجه کافی و پایدار.

❖ مدیریت و حکمرانی ورزشی: وجود ساختارهای سازمانی مناسب، شایسته‌سالاری در انتصاب مدیران، تقسیم کار ملی بین نهادهای دولتی و غیردولتی، و مدیریت صحیح ارتباطات و اکوسیستم‌های ورزشی.

❖ نیروی انسانی متخصص: تربیت و به‌کارگیری مربیان شایسته و حرفه‌ای، متخصصان تغذیه، روانشناسان ورزشی و سایر کارکنان فنی و علمی با صلاحیت (MacIntosh & Burton, 2024).

شکل (۱). عوامل مؤثر در توسعه ورزش سازمانی

۲. عوامل زیرساختی و کالبدی

❖ امکانات و فضاهای فیزیکی، بستر اصلی برای مشارکت و پیشرفت در فعالیت‌های ورزشی هستند.

❖ اماکن و تجهیزات ورزشی استاندارد: وجود فضاهای ورزشی کافی، مناسب و استاندارد (مانند سالن‌ها، استادیوم‌ها، زمین‌های ورزشی) در دسترس عموم جامعه، به‌ویژه در مدارس و مناطق روستایی (Ayunita et al, 2024: 435).

❖ دسترسی و ایمنی: تسهیل دسترسی به این اماکن (مثلاً نزدیکی به محل زندگی) و تضمین امنیت و ایمنی فضاهای ورزشی.

❖ سرمایه‌گذاری: سرمایه‌گذاری در احداث و نگهداری زیرساخت‌ها، هم در بخش دولتی و هم در بخش خصوصی (Wang et al, 2024).

۳. عوامل اجتماعی و فرهنگی

❖ نگرش جامعه، خانواده و محیط اطراف، انگیزه‌ها و فرصت‌های افراد برای ورود و ماندن در ورزش را تعیین می‌کند.

❖ فرهنگ‌سازی و آگاه‌سازی: ترویج فرهنگ ورزش همگانی و آگاهی‌بخشی در مورد فواید سلامتی و روانی فعالیت بدنی از طریق رسانه‌ها و برنامه‌های آموزشی.

❖ حمایت خانواده و محیط اجتماعی: حمایت والدین (مالی، عاطفی و زمانی) و تشویق همسالان نقش حیاتی در حفظ مشارکت ورزشی، به‌ویژه در سنین پایین، ایفا می‌کند.

❖ نقش الگوها و رسانه‌ها: وجود الگوهای ورزشی موفق و پوشش‌دهی مثبت رسانه‌های جمعی می‌تواند انگیزه و علاقه به ورزش را افزایش دهد (Woods & Butler, 2025).

۴. عوامل اقتصادی

❖ مسائل مالی و معیشتی، هم در سطح کلان و هم در سطح فردی، بر توسعه ورزش تأثیرگذارند.

- ❖ هزینه مشارکت: هزینه‌های مستقیم (شهریه، تجهیزات) و غیرمستقیم (زمان و سفر) برای افراد و خانواده‌ها می‌تواند مانعی برای مشارکت باشد؛ بنابراین حمایت مالی و یارانه می‌تواند بسیار کمک‌کننده باشد (Rezaei et al., 2022).
- ❖ اقتصاد ورزش حرفه‌ای: توسعه ورزش حرفه‌ای می‌تواند با ایجاد نشاط اجتماعی و درآمدهای اقتصادی (از طریق اسپانسرینگ، پخش تلویزیونی و گردشگری ورزشی) به بخش‌های دیگر ورزش نیز کمک کند.
- ❖ منابع مالی پایدار: تأمین منابع مالی پایدار برای سازمان‌های ورزشی دولتی و غیردولتی (Sherry et al, 2024).

۵. عوامل فردی و روانشناختی

- ❖ کیفیت تجربه ورزشی هر فرد به انگیزه‌ها و توانایی‌های درونی او وابسته است.
- ❖ انگیزه و علاقه شخصی: علاقه درونی، تمایل به پیشرفت، و لذت بردن از فعالیت ورزشی از قوی‌ترین محرک‌ها برای ادامه مشارکت هستند.
- ❖ صلاحیت (سواد بدنی): احساس شایستگی و توانمندی در انجام حرکات ورزشی بسیار مهم است و اگر فرد احساس کند که از مهارت‌های کافی برخوردار نیست، ممکن است از ورزش کناره‌گیری کند.
- ❖ مهارت‌های روانی: عواملی مانند ثبات عاطفی، انگیزه درونی، و توانایی انطباق با شرایط رقابتی، به‌ویژه در سطح ورزش قهرمانی، بسیار تعیین‌کننده هستند (Girginov et al, 2025).

رابطه کاربری ورزشی و توسعه ورزش در سازمان

کاربری ورزشی در سازمان، به معنای به‌کارگیری هدفمند و مؤثر فعالیت‌ها و برنامه‌های ورزشی برای دستیابی به اهداف کلان سازمانی است؛ این رابطه یک چرخه متقابل و تقویت‌کننده است. وقتی ورزش در یک سازمان با کاربری‌های تخصصی همچون افزایش بهره‌وری، بهبود سلامت کارکنان، ارتقای روحیه تیمی، و مدیریت استرس به‌کار گرفته می‌شود، در واقع، ارزش و اثربخشی آن برای مدیران و ذی‌نفعان ملموس می‌گردد. این کاربری موفق، به نوبه خود، توجه قوی و داده‌محوری برای توسعه مستمر ورزش سازمانی فراهم می‌آورد. به عبارت دیگر، هرچه سازمان بتواند با طراحی هوشمندانه برنامه‌های ورزشی (از تمرینات ارگونومیک تا لیگ‌های داخلی)، کاربری ورزشی بالاتری (مانند کاهش غیبت از کار یا افزایش نوآوری) از آن بگیرد، منابع و حمایت‌های بیشتری برای توسعه ورزش سازمانی (شامل تخصیص بودجه، توسعه زیرساخت‌ها و سیاست‌گذاری‌های جدید) به آن اختصاص خواهد داد؛ در نتیجه، کاربری ورزشی بالا، موتور محرک توسعه ورزش در سازمان محسوب می‌شود (Rija et al, 2023:300).

پیشینه پژوهش

به منظور تدوین یک چارچوب نظری جامع برای توسعه ورزش سازمانی، مرور پیشینه‌های پژوهشی مرتبط در دو سطح داخلی و خارجی امری ضروری است. این بررسی به شناسایی شکاف‌های تحقیقاتی، برجسته‌سازی مدل‌های موفق و مشخص کردن عوامل کلیدی مؤثر بر طراحی و اجرای برنامه‌های ورزشی در سازمان‌ها می‌پردازد. در ادامه، مروری بر مهم‌ترین مطالعات انجام شده در این حوزه ارائه می‌شود.

جدول (۱). پیشینه پژوهش

پژوهشگر/سال	عنوان	نتایج پژوهش
تقی‌پور و همکاران (۱۴۰۴)	ارائه چارچوب مفهومی ظرفیت‌سازی توسعه	نتایج پژوهش آن‌ها نشان داد تحقق توسعه پایدار ورزش همگانی در سطح کشور، به طور مستقیم به ظرفیت‌سازی متکی بر منابع و پتانسیل‌های بومی وابسته است. در این راستا، مشخص گردید که قابلیت‌های محیطی موجود و همچنین محدودیت‌های ادراک شده از سوی ذی‌نفعان، در یکپارچه‌سازی یک سیستم

ورزش همگانی ایران	راهبردی و چندسطحی برای مدیریت ورزش همگانی، نقش محوری و تعیین‌کننده‌ای ایفا می‌کنند. لذا، به منظور برنامه‌ریزی مؤثر و عملیاتی کردن ظرفیت‌سازی در این حوزه، به مدیران ورزش همگانی اکیداً توصیه می‌شود که از چارچوب و مؤلفه‌های استخراج شده در این پژوهش به عنوان یک راهنمای جامع و عملی برای توسعه بهره‌برداری نمایند.
انصافی کوچمشکی و همکاران ^۱ (۱۴۰۴)	شناسایی عوامل مؤثر بر توسعه پایدار ورزش ایران نتایج این پژوهش مشخص کرد که نه مضمون فراگیر به عنوان عوامل مؤثر بر توسعه پایدار ورزش در ایران وجود دارد. این عوامل در سه دسته اصلی طبقه‌بندی می‌شوند: نخست، ساز و کارهای پیش‌بینی که شامل بسترهای فنی و بسترهای مدیریتی است؛ دوم، فرایندهای ایجاد پایداری که مدیریت ارتباطات، مدیریت اکوسیستم‌ها و مدیریت رویدادهای ورزشی را در بر می‌گیرد؛ و سوم، پیامدهای پایداری در ورزش که عوامل اجتماعی، اقتصادی، فرهنگی و زیست‌محیطی را شامل می‌شود. از آنجایی که نمونه این پژوهش متشکل از متخصصان و نخبگان ورزشی با تخصص‌های گوناگون بوده است، یافته‌های به‌دست‌آمده از اعتبار بالایی برخوردار بوده و می‌توانند به عنوان یک نقشه راه مفید و کاربردی، سرلوحه فعالیت‌های توسعه پایدار در بخش ورزش کشور قرار گیرند.
سهرابی و همکاران ^۲ (۱۴۰۴)	به ارائه مدل توسعه ورزش حرفه‌ای ایران در این پژوهش مجموعاً پانزده عامل اصلی مؤثر بر آینده نگاری استراتژیک ورزش حرفه‌ای ایران با رویکرد کلاس جهانی شامل: ساختار ورزش، عوامل بستر ساز، زیرساخت‌های سخت افزاری، عوامل زمینه‌ای، ذی‌نفعان کلیدی، توسعه با رویکرد جهانی، بازیگران کلیدی، توسعه منابع انسانی، پیامدهای احتمالی، پیامدهای توسعه با جهانی، آینده مرجع، عدم قطعیت‌ها، پیشران‌ها و شگفتی‌سازها شناسایی شد. به طور کلی در ورزش حرفه‌ای در کلاس جهانی ملاحظات اقتصادی و بیشتر از هر چیز دیگر توصیف می‌شود، هرچند که عناصر فرهنگی نیز نقشی را در این عرصه بازی می‌کند. باوجود اهمیت فرهنگ در گفتمان‌های جهانی‌شدن در ورزش، ملاحظات اقتصادی نقش مهمی را بازی می‌کند.
کیانی و همکاران ^۳ (۱۴۰۲)	طراحی مدل توسعه ورزش شهروندی کلان‌شهرهای ایران نتایج نشان داد که ۱۶ عامل مؤثر شناسایی شده بر توسعه ورزش شهروندی در ۷ سطح قرار گرفتند. عوامل چشم‌انداز و مدیریت کلان و برنامه‌ریزی و مدیریت جامع در سطح زیربنایی مدل قرار داشتند. در نتیجه می‌توان گفت که توجه به ورزش شهروندی باید در جهت‌گیری‌های کلان دولت قرار گیرد و مسئولان نسبت به طراحی و اجرای برنامه جامع توسعه ورزش شهروندی اقدام لازم را انجام دهند.
کاربر جعفرآبادی و همکاران ^۴ (۱۴۰۲)	بررسی ارائه مدل توسعه پایدار ورزش در حاشیه کلان‌شهرها براساس نظریه داده بنیاد در کلانشهر مشهد نتایج نشان داد که یازده عامل: زیرساختی، انسانی، سخت‌افزاری، حقوقی، اقتصادی، اجتماعی- فرهنگی، ورزش همگانی، ورزش قهرمانی، فردی- خانوادگی، مدیریتی و توسعه‌ای را به عنوان عوامل مؤثر در مدل توسعه پایدار ورزش در حاشیه کلانشهرها شناسایی و در سه شاخص اصلی علی، زمینه‌ای و ساختاری (مداخله‌گر) معرفی نمود. نتیجه‌گیری: بنابراین می‌توان انتظار داشت که با شناسایی عوامل، مدل توسعه پایدار ورزش در حاشیه کلانشهرها و تمرکز بر اقدامات راهبردی و پایه‌های کاربردی و اجرایی شرایط برای رشد و توسعه آن در کلانشهر مشهد فراهم گردد.
آزادی و همکاران ^۵ (۱۴۰۱)	بررسی نقش ورزش در توسعه پایدار ایران نتایج نشان داد که برای توسعه پایدار، تدوین برنامه راهبردی ورزش با توجه به ظرفیت‌های بخش خصوصی، گسترش اماکن ورزشی در فضاهای شهری و توزیع عادلانه امکانات ورزشی برای دسترسی همه شهروندان ضروری است. همچنین، توجه به راهبردهای سازمانی شامل تدوین برنامه‌های استراتژیک برای مشارکت مردم در سازمان ورزش، استفاده از ابزارهای کنترلی و ارزیابی، ایجاد محیط کاری مبتنی بر اعتماد و صداقت، می‌تواند زمینه پایداری را فراهم کند. عوامل علی و ساختاری در ورزش نیز با زمینه‌یابی محیطی، عملیات مدیریتی و ارتقای کیفیت خدمات، تقاضامحوری و سهم ورزش در توسعه ایران را افزایش می‌دهند.
اسماعیل‌پور باریکی و همکاران ^۶ (۱۴۰۰)	شناسایی و تحلیل عوامل مؤثر بر توسعه ورزش نتایج پژوهش آنها نشان داد که سیستم مورد مطالعه ناپایدار است، زیرا متغیرها به صورت نامنظم در اطراف محور قطری توزیع شده‌اند. این تحلیل، عوامل تأثیرگذار را به پنج دسته تقسیم کرد و در نهایت ۱۵ عامل کلیدی را شناسایی کرد که بر آینده ورزش تربیتی کشور تأثیر چشمگیری دارند. این عوامل کلیدی شامل

¹ Ensafi Kuchmeshki et al.

² Sohrabi et al

³ Kiani et al

⁴ Karbar Jafarabadi et al

⁵ Azadi et al

⁶ Esmailpour Bariki et al

تربیتی ایران با رویکرد آینده‌پژوهی	موارد مختلفی از جمله سیاست‌های آموزشی، ارزیابی راهبردها، منابع انسانی، فناوری‌های نوین مانند هوش مصنوعی، عوامل اقتصادی مثل تورم و اقتصاد خانواده، و همچنین عوامل ساختاری مانند استانداردسازی سازه‌ها و معماری اماکن ورزشی هستند. این عوامل به طور مستقیم و غیرمستقیم بر یکدیگر و بر آینده ورزش تربیتی ایران اثر می‌گذارند.
عسکریان و همکاران ^۱ (۱۳۹۹)	چگونه می‌توانیم ورزش را در ایران توسعه دهیم: تبیین فرآیند"، رویکردی سیستمی به توسعه ورزش در ایران یافته‌های کلیدی این تحقیق نشان می‌دهد که فرآیندهای حیاتی برای توسعه پایدار ورزش شامل سه مرحله اصلی جذب، نگهداری (حفظ مشارکت کنندگان در ورزش‌های همگانی و استعدادپروری) و آموزش است. نکته حائز اهمیت این است که این سه فرآیند، با اجزای مرتبط خود، در یک تعامل پویا و سیستماتیک به یکدیگر متصل هستند. مدل پیشنهادی این پژوهش بر این اصل استوار است که طراحی بهینه فرآیندها و ارتباط ارگانیک میان اجزای آن‌ها، با استفاده از خروجی هر مرحله به عنوان ورودی مرحله بعدی، به ویژه با تمرکز بر فرآیندهای بینابینی، رمز موفقیت در توسعه ورزش در ایران خواهد بود
وانگ و یانگ ^۲ (۲۰۲۵)	تأثیر صنعت ورزش شهری بر توسعه اقتصادی سرمایه‌گذاری و توجه به بخش ورزش در شهرها، نه تنها به خودی خود رشد می‌کند، بلکه به صورت تدریجی و پایدار، محرک رشد اقتصادی نیز می‌شود. اگرچه ممکن است اثرات مثبت این هم‌گرایی در طول زمان کمی کاهش یابد، اما آزمون گرنجر به وضوح نشان‌دهنده یک رابطه علی یک‌طرفه قوی است: صنعت ورزش شهری مستقیماً بر رشد اقتصادی تأثیر می‌گذارد، اما عکس آن لزوماً صادق نیست. این یافته بر اهمیت استراتژیک توسعه هدفمند صنعت ورزش در برنامه‌ریزی‌های شهری برای دستیابی به رشد اقتصادی پایدار در بلندمدت تأکید می‌کند.
وانگ و همکاران ^۳ (۲۰۲۴)	نقش توسعه پایدار در رویدادهای ورزشی بین‌المللی غیرمگا در یک شهر کوچک در پژوهشی که توسط انجام شد، مورد بررسی قرار گرفت. نتایج این تحقیق نشان داد که ساکنان شهر کمربیج از تأثیرات مثبت توسعه شهری ناشی از میزبانی رویدادهای ورزشی حمایت می‌کنند. آن‌ها معتقدند که این رویدادها به بهبود رفاه اجتماعی کمک می‌کنند. همچنین، مشخص شد که مقامات محلی نقش حیاتی در برنامه‌ریزی و مدیریت این رویدادها ایفا می‌کنند. این پژوهش نشان داد که نظریه‌های تبادل اجتماعی و دلبستگی اجتماعی می‌توانند به تبیین این پدیده کمک کنند.
طاهری و همکاران ^۴ (۲۰۲۴)	مدل توسعه ورزش شهروندی کلان شهرهای ایران با رویکرد مدلسازی ساختاری تفسیری در پژوهش نشان داد که توسعه ورزش سازمانی تحت تأثیر ۶ مقوله اصلی و ۱۲ مقوله فرعی قرار دارد که چارچوبی جامع برای درک این فرایند ارائه می‌دهند. این عوامل شامل ابعاد ساختاری (توسعه امکانات و ابعاد مالی)، ابعاد اجتماعی (فردی و گروهی)، ابعاد هنجاری (نظارت و بررسی، الزامات قانونی)، بسترهای آموزشی (آموزشی و اطلاع‌رسانی)، ابعاد مدیریتی (استراتژیک و انگیزشی) و ابعاد ارتباطی (تعاملات ورزشی و فعالیت‌های رسانه‌ای) هستند. در نتیجه، به منظور تقویت و توسعه مؤثر ورزش در سازمان‌ها، ضروری است که مدیران ارشد شهرداری با تمرکز بر نتایج حاصل از این تحقیق، اقداماتی نظیر استانداردسازی ساخت و تجهیز اماکن ورزشی، کاهش وابستگی صرف به بودجه دولتی سازمان، به‌کارگیری مدیران و مربیان ورزشی متخصص و برگزاری المپیادهای ورزشی همراه با جوایز انگیزشی برای کارکنان را در اولویت قرار دهند.
کروزیانسکا و پوزتا ^۴ (۲۰۱۹)	بررسی سلسله‌مراتب عوامل مؤثر بر وضعیت و توسعه زیرساخت‌های ورزشی و تأثیر آن‌ها بر فعالیت‌های تفریحی و سلامت ساکنان شهر پوزنان نتایج این مطالعه نشان می‌دهد که عامل اقتصادی قوی‌ترین اثر محدودکننده را بر استفاده از خدمات ورزشی و تفریحی دارد. جالب توجه است که در ارزیابی‌های صورت گرفته توسط پاسخگویان، تلاش مقامات شهری برای حرفه‌ای کردن باشگاه‌های ورزشی پوزنان کمترین امتیاز را کسب کرده است. با این حال، نتایج آزمون اندرسون-دارلینگ حاکی از آن است که عامل اجتماعی، به ویژه آماده‌سازی زیرساخت‌های لازم برای شهروندان پوزنان، از اهمیت بالایی برخوردار بوده و بیشترین میزان تأثیر (با مقدار آزمون ۰.۸۸۶) را به خود اختصاص داده است. این یافته‌ها به طور ضمنی نشان‌دهنده نقش حیاتی توسعه زیرساخت‌های ورزشی در ارتقای کیفیت زندگی شهری و سلامت اجتماعی است که می‌تواند به عنوان یک عامل مهم در توسعه شهری پایدار در نظر گرفته شود، مشروط بر اینکه موانع اقتصادی و اجتماعی نیز به طور مؤثری مدیریت شوند.

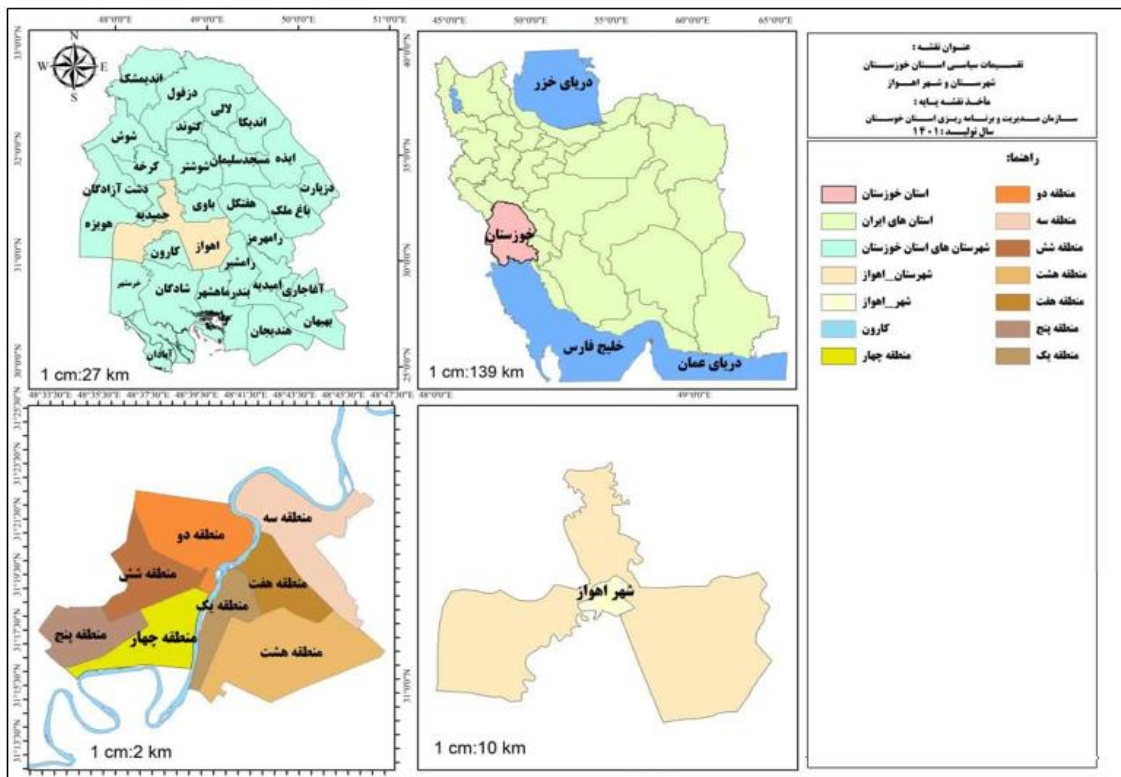
¹ Asgarian et al² Wang & Yang³ Wang et al⁴ Kruszyńska & Poczta

گردآوری: نگارندگان، ۱۴۰۴

مرور پژوهش‌های داخلی نشان می‌دهد که مقوله‌ی توسعه ورزش اگرچه اخیراً مورد توجه محققان قرار گرفته است، اما کماکان یک حوزه مطالعاتی نوپا باقی مانده و تلاش‌ها برای مفهوم‌سازی تخصصی و ارائه چارچوب‌های علمی توسعه ورزش در مراحل اولیه پیشرفت نظری است. از سوی دیگر، هرچند مطالعات بین‌المللی ابعاد تخصصی‌تر توسعه ورزش را بررسی کرده‌اند، اما تعمیم نتایج آنها به شرایط محیطی خاص و نامساعد کشورهای در حال توسعه (نظیر ایران) نیازمند انطباق و بومی‌سازی دقیق است. با توجه به این خلأ دانشی و نیز وضعیت نامطلوب توسعه ورزش همگانی در ایران (که با سرانه پایین فعالیت و فضای ورزشی مشهود است)، ضرورت دارد تا مقوله توسعه ورزش به عنوان یک راهبرد کلیدی در کانون توجه سازمان‌ها و مدیران ورزشی قرار گیرد و به یک گفتمان فراگیر دانشگاهی، دولتی و رسانه‌ای تبدیل شود. با این حال، با مقایسه یافته‌های علمی (توسط پژوهشگران) با گزارش‌ها، برنامه‌ها و شواهد اجرایی (توسط مدیران)، یک شکاف نظری-عملی چشمگیر مشاهده می‌شود؛ به این معنا که تفاوت‌های قابل ملاحظه‌ای میان راهبردها و مؤلفه‌های حیاتی توسعه ورزش که توسط محققان شناسایی شده‌اند و برنامه‌ها و اقداماتی که عملاً توسط مدیران پایش، اجرا و مورد استفاده قرار می‌گیرند، وجود دارد.

محدوده مورد مطالعه

شهر اهواز به عنوان یکی از شهرهای بزرگ ایران و مرکز شهرستان اهواز و استان خوزستان از نظر جغرافیایی در ۳۱ درجه و ۲۰ دقیقه عرض شمالی و ۴۸ درجه و ۴۰ دقیقه طول شرقی در جلگه‌ای با ارتفاع ۱۸ متر از سطح دریا قرار گرفته است و بر اساس آخرین آمار شهر اهواز دارای ۱,۳۰۲,۵۹۱ نفر جمعیت بوده است (مرکز آمار ایران، ۱۳۹۵). دارای ۸ منطقه شهری، ۳۴ ناحیه و ۱۲۴ محله می‌باشد (معاونت برنامه ریزی شهری اهواز، ۱۳۹۶: ۶). شکل ۲ بیانگر محدوده جغرافیایی شهر اهواز می‌باشد.

شکل (۲). موقعیت جغرافیایی شهر اهواز. ماخذ: سازمان مدیریت و برنامه ریزی استان خوزستان، ۱۴۰۱

مواد و روش‌ها

این مطالعه، از نوع پژوهش‌های کاربردی و کمی است که با هدف بررسی روابط متغیرها و تبیین آن‌ها در بافتار سازمان، از رویکرد توصیفی-همبستگی بهره گرفته است. جامعه آماری پژوهش را کلیه کارکنان شرکت ملی حفاری ایران، متخصصان و خبرگان مرتبط در شهر اهواز تشکیل می‌دهند. به منظور گردآوری داده‌ها، از نمونه‌گیری طبقه‌ای نسبی استفاده شد و بر اساس فرمول کوکران با سطح اطمینان ۹۵ درصد و دقت ۵ درصد، حجم نمونه ۱۰۰ پرسشنامه تعیین گردید که داده‌ها از طریق تکمیل پرسشنامه محقق‌ساخته به صورت حضوری جمع‌آوری شده‌اند. ابزار گردآوری داده‌ها پس از تأیید روایی صوری توسط خبرگان و کارکنان و همچنین تأیید روایی همگرا، از نظر پایایی نیز با استفاده از ضرایب پایایی ترکیبی و آلفای کرونباخ (بالتر از ۰/۷) مورد تأیید قرار گرفت. در بخش تجزیه و تحلیل، از هر دو روش آمار توصیفی (شامل فراوانی، میانگین و انحراف معیار) و آمار استنباطی استفاده شده است. برای آزمون فرضیه‌ها و مدل‌سازی روابط میان متغیرها، از تکنیک‌های پیشرفته‌ای مانند تحلیل همبستگی و به طور ویژه، مدل‌سازی معادلات ساختاری (SEM) استفاده گردیده است. روش انتخابی برای مدل‌سازی معادلات ساختاری، روش حداقل مربعات جزئی (PLS) بود. این انتخاب به دلیل مزایای آماری PLS نظیر توانایی مدیریت هم‌خطی بالا میان متغیرهای مستقل، عدم نیاز به فرض نرمال بودن داده‌ها و کارایی مناسب آن با حجم نمونه نسبتاً کوچک ۱۰۰ نفره صورت گرفت. تحلیل داده‌ها با بهره‌گیری از نرم‌افزارهای تخصصی SPSS و SmartPLS انجام شده است. در جدول (۲) به شناسایی شاخص‌ها و زیر شاخص‌های مورد نظر پرداخته شده است.

جدول (۲). شاخص‌های توسعه ورزش حفاری ایران

ابعاد	شاخص	زیر شاخص
عوامل مدیریتی و سازمانی	سیاست‌ها و برنامه‌ریزی‌های دولتی	وجود استراتژی‌های روشن و مدون برای ورزش همگانی و قهرمانی (m1)، حمایت مؤثر دولت‌ها از این برنامه‌ها (m2)، تخصیص بودجه کافی و پایدار (m3).
	مدیریت و حکمرانی ورزشی	وجود ساختارهای سازمانی مناسب (m4)، شایسته‌سالاری در انتصاب مدیران (m5)، تقسیم کار ملی بین نهادهای دولتی و غیردولتی (m6)، و مدیریت صحیح ارتباطات (m7) و اکوسیستم‌های ورزشی (m8).
عوامل زیرساختی و کالبدی	نیروی انسانی متخصص	سطح تحصیلات و مدارک تخصصی مربیان و مدیران ورزشی (m9)، تجربه عملی و سوابق کاری مرتبط با مدیریت و هدایت فعالیت‌های ورزشی (m10)، میزان دانش و تخصص در تدوین برنامه‌های ورزشی متناسب با نیازهای کارکنان (برنامه‌ریزی) (m11)، توانایی‌های ارتباطی و رهبری در ایجاد انگیزه و تیم‌سازی (مهارت‌های نرم) (m12). دسترسی به آموزش‌های ضمن خدمت و به‌روزرسانی مستمر دانش تخصصی (m13).
	اماکن و تجهیزات ورزشی استاندارد	وجود فضاهای ورزشی کافی، مناسب و استاندارد (مانند سالن‌ها، استادیوم‌ها، و زمین‌های ورزشی) در دسترس عموم جامعه (f1)، میزان دسترسی‌پذیری و پوشش جغرافیایی (f2)، تنوع و کفایت تجهیزات ورزشی متناسب با نیاز کارکنان (f3)، کیفیت و به‌روز بودن (مدرن بودن) امکانات (f4)، ظرفیت و فضای کافی برای مشارکت عمومی (f5).
عوامل سرمایه‌گذاری و فرهنگ‌سازی	دسترسی و ایمنی	دسترسی آسان به اماکن ورزشی (شامل نزدیکی به محل کار یا سکونت کارکنان) (f6)، ایمنی محیط‌های ورزشی (شامل استانداردهای ساخت، نظافت و نگهداری تجهیزات) (f7)، تأمین فضاهای بهداشتی و ایمنی جانبی (شامل رختکن، دوش، سرویس‌های بهداشتی، و اتاق کمک‌های اولیه) (f8)، وجود تجهیزات ورزشی استاندارد و ایمن (شامل کفپوش، وسایل تمرین و نور مناسب) (f9)، وجود سیستم‌های هشدار و کنترل حوادث (شامل آتش‌نشانی، تهویه مناسب و خروج اضطراری) (f10).
	سرمایه‌گذاری	ساخت و تجهیز اماکن و فضاهای ورزشی (f11)، بهسازی و نگهداری امکانات و تجهیزات ورزشی (f12)، تأمین تجهیزات و وسایل ورزشی استاندارد (f13)، توسعه فضاهای ورزشی سرپوشیده و روباز (f14)، سرمایه‌گذاری در فناوری‌ها و سامانه‌های نوین ورزشی (f15)
عوامل فرهنگ‌سازی و	فرهنگ‌سازی و	نهادینه‌سازی باور به منافع ورزش (ایجاد درک عمیق از فواید ورزش در بین کارکنان و خانواده‌هایشان) (s1)،

اجتماعی و فرهنگی	آگاه‌سازی	ترویج مشارکت همگانی و فراگیر (تشویق به حضور داوطلبانه و مستمر کارکنان در فعالیت‌های ورزشی بدون محدودیت سنی یا جایگاهی) (s2)، ایجاد و تقویت الگوهای ورزشی مثبت (معرفی کارکنان یا تیم‌های ورزشی موفق به عنوان الگو در محیط کار) (s3)، تسهیل تعاملات اجتماعی از طریق ورزش (استفاده از رویدادهای ورزشی برای تقویت روحیه تیمی و همبستگی سازمانی) (s4)، توسعه سواد سلامت و ورزشی کارکنان (s5).
	حمایت خانواده و محیط اجتماعی	حمایت والدین (مالی، عاطفی و زمانی) (s6)، تشویق همسالان نقش حیاتی در حفظ مشارکت ورزشی (s7)، فرهنگ سازمانی ترویج دهنده ورزش (s8)، الگوهای نقش مثبت اجتماعی (s9)، امکانات و فضاهای عمومی اجتماعی در دسترس (s10).
	نقش الگوها و رسانه‌ها	حمایت و ترغیب مدیران عالی و میانی (به عنوان الگوهای سازمانی) (s11)، نقش رسانه‌های داخلی شرکت (مانند نشریات، تابلوهای اعلانات و پرتال سازمانی) (s12)، بهره‌گیری از قهرمانان و ورزشکاران برجسته شرکت (به عنوان الگوهای ورزشی) (s13)، اهمیت‌دهی به تبلیغات و اطلاع‌رسانی مستمر (s14) و نقش شبکه‌های اجتماعی و گروه‌های مجازی کارکنان (s15)
عوامل اقتصادی	هزینه مشارکت	حمایت مالی و بارانه (e1)، هزینه ثبت نام و عضویت (e2)، هزینه تجهیزات و وسایل ورزشی (e3)، هزینه ایاب و ذهاب (حمل و نقل) (e4)، هزینه زمان (صرف زمان کارکنان که از لحاظ اقتصادی ارزش دارد) (e5)، هزینه مکان (اجاره یا استفاده از فضای ورزشی) (e6).
	اقتصاد ورزش حرفه‌ای	حمایت مالی و جذب اسپانسرینگ (به ویژه برای تیم‌های حرفه‌ای یا مسابقات) (e7)، ایجاد درآمد از طریق فروش بلیط و حق پخش (e8)، مدیریت هزینه‌های تیم‌های حرفه‌ای (شامل قرارداد بازیکنان و مربیان) (e9)، تولید و فروش محصولات و اقلام ورزشی (e10)، سرمایه‌گذاری در استعدادپروری و آکادمی‌های حرفه‌ای (e11).
	منابع مالی پایدار	تأمین منابع مالی پایدار برای سازمان‌های ورزشی دولتی و غیردولتی (e12)، تخصیص بودجه ثابت سالانه (e13)، درآمدهای حاصل از خدمات و تسهیلات ورزشی (خودگردانی) (e14)، جذب کمک‌های مالی و اسپانسر داخلی (e15)، تسهیلات و اعتبارات رفاهی دولتی (حمایت‌های بالادستی) (e16)، سرمایه‌گذاری در زیرساخت‌های ورزشی مولد (e17).
عوامل فردی و روانشناختی	انگیزه و علاقه شخصی	خودکارآمدی ورزشی: باور فرد به توانایی خود برای انجام موفقیت‌آمیز فعالیت‌های ورزشی (p1)، هدف‌گذاری شخصی (تمایل فرد به تعیین اهداف ورزشی خاص، قابل اندازه‌گیری و دست‌یافتنی) (p2)، لذت درونی از فعالیت: میزان احساس شادی و رضایت صرفاً از انجام فعالیت ورزشی (p3)، اهمیت ادراک شده سلامت: میزان اعتقاد فرد به نقش ورزش در بهبود کیفیت زندگی و سلامتی (p4)، کاهش استرس و تنش (استفاده از ورزش به عنوان ابزاری برای مدیریت و تنظیم هیجانات منفی) (p5).
	صلاحیت (سواد بدنی)	اعتماد به نفس بدنی: باور فرد به توانایی‌های حرکتی و ابراز خود از طریق حرکت (p6)، انگیزه درونی برای حرکت: اشتیاق و علاقه شخصی فرد به شرکت در فعالیت‌های بدنی، نه صرفاً پاداش بیرونی (p7)، درک و شناخت حرکتی: توانایی درک دستورالعمل‌ها، استراتژی‌ها و قوانین بازی‌ها و فعالیت‌های ورزشی (p8)، خودکارآمدی: باور فرد به توانایی خود برای موفقیت در انجام وظایف یا فعالیت‌های ورزشی خاص (p9)، تنظیم هیجانی هنگام فعالیت: توانایی مدیریت احساساتی مانند استرس، ناامیدی یا اضطراب در حین ورزش و رقابت (p10).
	مهارت‌های روانی	ثبات عاطفی (p11)، انگیزه درونی (p12)، توانایی انطباق با شرایط رقابتی به‌ویژه در سطح ورزش قهرمانی (p13).

منبع: (رضائی و همکاران، ۱۴۰۱، MacIntosh & Burton, 2024، 435، Ayunita et al, 2024، Wang et al, 2024، Woods & Butler, 2025).

(Girginov et al, 2025، Sherry et al, 2024).

یافته‌ها

در الگوسازی معادلات ساختاری^۱، برای تحلیل الگوها و روابط بین متغیرها، دو مرحله اصلی وجود دارد: آزمون الگوی اندازه‌گیری و آزمون الگوی ساختاری. در این روش، الگوی اندازه‌گیری (مدل بیرونی) به ارزیابی روایی ابزارهای اندازه‌گیری و سازه‌های پژوهش می‌پردازد. یکی از ملاک‌های اصلی برای بررسی اعتبار سازه‌ها، روایی همگرا است که شامل سه شاخص کلیدی می‌شود: اعتبار ترکیبی^۲، بارهای عاملی هر گویه، و میانگین واریانس استخراج‌شده^۱. بارهای عاملی، که نشان‌دهنده همبستگی هر

¹ SEM

² Composite Reliability

گویه با سازه خود است، باید حداقل ۰/۶ یا بیشتر باشد تا گویه مورد نظر به عنوان یک نشانگر معتبر برای سازه در نظر گرفته شود. همچنین، اعتبار ترکیبی که جایگزینی برای آلفای کرونیباخ محسوب می‌شود، باید مقداری بالاتر از ۰/۷ داشته باشد تا پایداری درونی سازه را نشان دهد. علاوه بر این، معیار میانگین واریانس نشانگرهای خود را تبیین کند. بر اساس پیشنهاد Fornell و Larcker، مقدار AVE باید ۰/۵ یا بیشتر باشد، به این معنی که حداقل ۵۰ درصد از واریانس نشانگرها توسط سازه مربوطه تبیین شده است. در نهایت، الگوی ساختاری (مدل درونی) به منظور آزمون فرضیه‌ها و روابط بین متغیرهای پنهان (مکنون) به کار می‌رود. به طور کلی، مقادیر مناسب در شاخص‌های اعتبار ترکیبی، بارهای عاملی و AVE نشان‌دهنده همبستگی قوی بین سازه‌ها و وجود روایی همگرا در پژوهش است. این تحلیل دو مرحله‌ای به محققان کمک می‌کند تا از اعتبار و پایایی مدل خود اطمینان حاصل کنند. در جدول (۳) جدول شماره ۳، روایی و پایایی گویه‌های مربوط به پرسش‌نامه مورد ارزیابی قرار گرفته است. نتایج ارائه شده در این جدول نشان می‌دهد که سوالات مورد استفاده در پژوهش از نظر اعتبار (روایی) و پایداری (پایایی) از معیارهای لازم برخوردار هستند. این ارزیابی‌ها به پژوهشگر اطمینان می‌دهند که ابزارهای اندازه‌گیری به درستی طراحی شده‌اند و داده‌های جمع‌آوری شده از کیفیت بالایی برخوردار هستند.

جدول ۳. نتایج بررسی روایی و پایایی پرسشنامه

شاخص‌ها	آلفای کرونیباخ	rho_A	پایایی ترکیبی	AVE	شاخص‌ها	آلفای کرونیباخ	rho_A	پایایی ترکیبی	AVE
اقتصاد ورزش حرفه‌ای	0/776	0/786	0/86	0/754	عوامل زیرساختی و کالبدی	0/788	0/809	0/842	0/51
اماکن و تجهیزات ورزشی	0/778	0/782	0/823	0/609	عوامل فردی و روانشناختی	0/818	0/828	0/863	0/545
انگیزه و علاقه شخصی	0/754	0/757	0/86	0/672	عوامل مدیریتی و سازمانی	0/822	0/883	0/872	0/566
توسعه ورزش سازمانی	0/951	0/963	0/956	0/5	فرهنگ‌سازی و آگاه‌سازی	0/738	0/743	0/835	0/559
حمایت خانواده و محیط اجتماعی	0/961	0/962	0/981	0/962	مدیریت و حکمرانی ورزشی	0/824	0/83	0/877	0/589
دسترسی و ایمنی	0/75	0/752	0/842	0/573	منابع مالی پایدار	0/73	0/764	0/774	0/567
سرمایه‌گذاری	0/700	0/765	0/716	0/571	مهارت‌های روانی	0/786	0/789	0/827	0/614
سیاست‌ها و برنامه‌ریزی	0/742	0/745	0/853	0/659	نقش الگوها و رسانه‌ها	0/827	0/829	0/879	0/592
صلاحیت	0/764	0/732	0/815	0/689	نیروی انسانی متخصص	0/700	0/735	0/700	0/528
عوامل اجتماعی و فرهنگی	0/765	0/851	0/808	0/579	هزینه مشارکت	0/799	0/81	0/862	0/557
عوامل اقتصادی	0/857	0/898	0/878	0/543					

منبع: یافته‌های پژوهش، ۱۴۰۴.

نتایج جدول (۳) به وضوح نشان‌دهنده پایایی و اعتبار قوی کلیه سازه‌ها و زیرشاخص‌های استفاده شده در مدل است، به طوری که تمام مقادیر آلفای کرونیباخ، RHO_A و پایایی ترکیبی بسیار بالاتر از حد قابل قبول (معمولاً ۰/۷) قرار دارند و شاخص میانگین واریانس استخراج‌شده (AVE) برای همه عوامل بالاتر از ۰/۵ است. توسعه ورزش سازمانی به عنوان متغیر مستقل با بالاترین آلفای کرونیباخ (۰/۹۵۱) و پایایی ترکیبی (۰/۹۵۶)، نشان‌دهنده سازگاری درونی عالی و قابلیت اطمینان بسیار زیاد ابزار اندازه‌گیری آن

است، هرچند که کمترین AVE (۰.۵) را در میان متغیرهای اصلی دارد که با این وجود در آستانه قابل قبول قرار می‌گیرد. در میان پنج عامل اصلی مؤثر، عامل عوامل اقتصادی (آلفای ۰.۸۵۷، پایایی ترکیبی ۰.۸۷۸) و عامل عوامل فردی و روانشناختی (آلفای ۰.۸۱۸، پایایی ترکیبی ۰.۸۶۳) از بیشترین پایایی درونی برخوردارند. در بررسی دقیق‌تر زیرشاخص‌ها، حمایت خانواده و محیط اجتماعی با مقادیر تقریباً کامل (آلفای کرونباخ ۰.۹۶۱، RHO_A 0.962، پایایی ترکیبی ۰.۹۸۱) و AVE 0.962 از قوی‌ترین پایایی و بالاترین واریانس تبیین‌شده برخوردار است. سایر زیرشاخص‌های کلیدی مانند اماکن و تجهیزات ورزشی استاندارد (آلفای ۰.۷۷۸، پایایی ترکیبی ۰.۸۲۳)، انگیزه و علاقه شخصی (آلفای ۰.۷۵۴، پایایی ترکیبی ۰.۸۶۰) و مدیریت و حکمرانی ورزشی (آلفای ۰.۸۲۴، پایایی ترکیبی ۰.۸۷۷) همگی پایایی و همسانی درونی بسیار مطلوبی را نشان می‌دهند. در مجموع، این داده‌ها تأیید می‌کنند که ابزارهای اندازه‌گیری استفاده شده در این تحقیق برای ارزیابی ابعاد گوناگون توسعه ورزش سازمانی و عوامل مؤثر بر آن در شرکت حفاری شهر اهواز، کاملاً موثق، قابل اعتماد و معتبر هستند و نتایج مدل‌سازی را بر پایه داده‌هایی با کیفیت بالا استوار می‌سازند.

جدول ۴. نتایج تحلیل عاملی تأییدی

ابعاد	شاخص	زیر شاخص	کد سوال	
عوامل مدیریتی و سازمانی	سیاست‌ها و برنامه‌ریزی‌های دولتی	وجود استراتژی‌های روشن و مدون	m1 / ۰.۸۲۹	
	مدیریت و حکمرانی ورزشی	حمایت مؤثر دولت‌ها از این برنامه‌ها	m2 / ۰.۸۲۲	
		تخصیص بودجه کافی و پایدار	m3 / ۰.۷۸۴	
		وجود ساختارهای سازمانی مناسب	m4 / ۰.۷۶۹	
	نیروی انسانی متخصص	شایسته‌سالاری در انتصاب مدیران	m5 / ۰.۸۳۳	
		تقسیم کار ملی بین نهادهای دولتی و غیردولتی	m6 / ۰.۷۰۲	
		مدیریت صحیح ارتباطات	m7 / ۰.۷۹۷	
	عوامل زیرساختی و کابندی	اماکن و تجهیزات ورزشی استاندارد	اکوسیستم‌های ورزشی	m8 / ۰.۷۲۸
			سطح تحصیلات و مدارک تخصصی مربیان	m9 / ۰.۸۶۳
		دسترسی و ایمنی	تجربه عملی و سوابق کاری	m10 / ۰.۴۵۷
میزان دانش و تخصص در تدوین برنامه‌های ورزشی متناسب با نیازهای کارکنان توانایی‌های ارتباطی و رهبری در ایجاد انگیزه و تیم‌سازی			m11 / ۰.۵۵۸	
دسترسی به آموزش‌های ضمن خدمت و به‌روزرسانی مستمر دانش			m12 / ۰.۲۲۹	
فرهنگ‌سازی و آگاه‌سازی		اماکن و تجهیزات ورزشی استاندارد	میزان دسترسی پذیری و پوشش جغرافیایی	f1 / ۰.۵۷۱
			تنوع و کفایت تجهیزات ورزشی متناسب با نیاز کارکنان	f2 / ۰.۲۹۳
	دسترسی و ایمنی	کیفیت و به‌روز بودن امکانات	f3 / ۰.۷۸۷	
		ظرفیت و فضای کافی برای مشارکت عمومی	f4 / ۰.۸۰۶	
		دسترسی آسان به اماکن ورزشی	f5 / ۰.۷۴۶	
سرمایه‌گذاری	سرمایه‌گذاری	ایمنی محیط‌های ورزشی	f6 / ۰.۲۳۰	
		تأمین فضاهای بهداشتی و ایمنی جانبی	f7 / ۰.۷۰۷	
		وجود تجهیزات ورزشی استاندارد و ایمن	f8 / ۰.۷۹۸	
	فرهنگ‌سازی و آگاه‌سازی	وجود سیستم‌های هشدار و کنترل حوادث	f9 / ۰.۷۶۰	
		ساخت و تجهیز اماکن و فضاهای ورزشی	f10 / ۰.۷۵۹	
		بهسازی و نگهداری امکانات و تجهیزات ورزشی	f11 / ۰.۹۰۹	
فرهنگ‌سازی و آگاه‌سازی	فرهنگ‌سازی و آگاه‌سازی	تأمین تجهیزات و وسایل ورزشی استاندارد	f12 / ۰.۰۱۲	
		توسعه فضاهای ورزشی سرپوشیده و روباز	f13 / ۰.۱۸۴	
	فرهنگ‌سازی و آگاه‌سازی	سرمایه‌گذاری در فناوری‌ها و سامانه‌های نوین ورزشی	f14 / ۰.۱۵۱	
		نهادینه‌سازی باور به منافع ورزش	f15 / ۰.۵۶۱	
		ترویج مشارکت همگانی و فراگیر	s1 / ۰.۲۶۹	
			s2 / ۰.۷۴۸	

۰/۷۵۳	s3	ایجاد و تقویت الگوهای ورزشی مثبت	
۰/۷۳۴	s4	تسهیل تعاملات اجتماعی از طریق ورزش	
۰/۷۱۸	s5	توسعه سواد سلامت و ورزشی کارکنان	
۰/۷۸۹	s6	حمایت والدین	حمایت خانواده و محیط اجتماعی
۰/۹۸۳	s7	تشویق همسالان نقش حیاتی در حفظ مشارکت ورزشی	
۰/۹۸۰	s8	فرهنگ سازمانی ترویج دهنده ورزش	
۰/۱۲۲	s9	الگوهای نقش مثبت اجتماعی	
۰/۵۱۰	s10	امکانات و فضاهای عمومی اجتماعی در دسترس	
۰/۵۵۹	s11	حمایت و ترغیب مدیران عالی و میانی	نقش الگوها و رسانه‌ها
۰/۷۵۷	s12	نقش رسانه‌های داخلی شرکت	
۰/۸۰۰	s13	بهره‌گیری از قهرمانان و ورزشکاران برجسته شرکت	
۰/۷۹۵	s14	اهمیت‌دهی به تبلیغات و اطلاع‌رسانی مستمر	
۰/۷۴۰	s15	نقش شبکه‌های اجتماعی و گروه‌های مجازی کارکنان	
۰/۸۲۰	e1	حمایت مالی و یارانه	هزینه مشارکت
۰/۷۱۰	e2	هزینه ثبت نام و عضویت	
۰/۸۱۰	e3	هزینه تجهیزات و وسایل ورزشی	
۰/۷۴۴	e4	هزینه ایاب و ذهاب	
۰/۶۳۲	e5	هزینه زمان	
۰/۲۴۵	e6	هزینه مکان	
۰/۴۵۹	e7	حمایت مالی و جذب اسپانسرینگ	اقتصاد ورزش حرفه‌ای
۰/۲۰۵	e8	ایجاد درآمد از طریق فروش بلیط و حق پخش	
۰/۸۴۷	e9	مدیریت هزینه‌های تیم‌های حرفه‌ای	
۰/۸۹۰	e10	تولید و فروش محصولات و اقلام ورزشی	
۰/۳۵۸	e11	سرمایه‌گذاری در استعدادپروری و آکادمی‌های حرفه‌ای	
۰/۵۴۷	e12	تأمین منابع مالی پایدار برای سازمان‌های ورزشی دولتی و غیردولتی	منابع مالی پایدار
۰/۶۱۱	e13	تخصیص بودجه ثابت سالانه	
۰/۵۴۸	e14	درآمدهای حاصل از خدمات و تسهیلات ورزشی (خودگردانی)	
۰/۲۶۶	e15	جذب کمک‌های مالی و اسپانسر داخلی	
۰/۷۴۵	e16	تسهیلات و اعتبارات رفاهی دولتی	
۰/۷۹۹	e17	سرمایه‌گذاری در زیرساخت‌های ورزشی مولد	
۰/۸۳۹	p1	خودکارآمدی ورزشی	انگیزه و علاقه شخصی
۰/۷۷۲	p2	هدف‌گذاری شخصی	
۰/۸۴۵	p3	لذت درونی از فعالیت	
۰/۰۶۸	p4	اهمیت ادراک شده سلامت	
۰/۱۳۳	p5	کاهش استرس و تنش	
۰/۱۰۴	p6	اعتماد به نفس بدنی	صلاحیت (سواد بدنی)
۰/۷۵۱	p7	انگیزه درونی برای حرکت	
۰/۵۸۴	p8	درک و شناخت حرکت	
۰/۹۰۳	p9	خودکارآمدی	
۰/۴۶۳	p10	تنظیم هیجانی هنگام فعالیت	
۰/۷۸۴	p11	ثبات عاطفی	مهارت‌های روانی
۰/۷۶۲	p12	انگیزه درونی	

عوامل اقتصادی

عوامل فردی و روانشناختی

جدول ۴ نتایج تحلیل عاملی تأییدی (CFA) را برای پنج عامل اصلی (مدیریتی و سازمانی، زیرساختی و کالبدی، اجتماعی و فرهنگی، اقتصادی، و فردی و روانشناختی) در مدل‌سازی توسعه ورزش سازمانی میان کارکنان شرکت حفاری اهواز ارائه می‌دهد. مقادیر ستون آخر نشان‌دهنده بارهای عاملی (Factor Loadings) هر زیرشاخص است که بیانگر میزان ارتباط و قدرت تبیین آن زیرشاخص در سازه اصلی مربوط به خود است. بر اساس این نتایج، بخش عمده‌ای از زیرشاخص‌ها دارای بار عاملی بالای ۰.۵ هستند که نشان‌دهنده پایایی و روایی ساختاری مطلوب مدل اندازه‌گیری است و تأیید می‌کند که هر زیرشاخص به خوبی عامل مورد نظر را می‌سنجد. با این حال، تفاوت‌هایی در قدرت این بارها مشاهده می‌شود: در عوامل مدیریتی، زیرشاخص "سطح تحصیلات و مدارک تخصصی مربیان" (۰.۸۶۳) و "شایسته‌سالاری در انتصاب مدیران" (۰.۸۳۳) قوی‌ترین بارها را دارند، در حالی که "توانایی‌های ارتباطی و رهبری" (۰.۲۲۹) ضعیف‌ترین تبیین‌کننده است. در عوامل زیرساختی و کالبدی، "ساخت و تجهیز اماکن و فضاهای ورزشی" (۰.۹۰۹) قوی‌ترین زیرشاخص است و در عوامل فردی و روانشناختی، زیرشاخص‌های "خودکارآمدی" (۰.۹۰۳) و "لذت درونی از فعالیت" (۰.۸۴۵) بالاترین قدرت تبیین را دارند. به‌طور کلی، وجود تعداد قابل توجهی از بارهای عاملی زیر ۰.۵، به خصوص در بخش‌های نیروی انسانی متخصص (مانند $m12=0.229$)، سرمایه‌گذاری (مانند $f12=0.012$ و $f13=0.184$) و عوامل فردی و روانشناختی (مانند $p4=0.068$ و $p6=0.104$)، نشان می‌دهد که اگرچه مدل از نظر کلی تأیید شده است، اما برخی از ابعاد نیاز به بازنگری یا حذف دارند تا مدل اندازه‌گیری از پایایی و اعتبار بیشتری برخوردار شود.

همبستگی متغیرها

جدول (۵) سنجش روایی و اگرچه به روش فورنل و لارکر را نشان می‌دهد. که قطر اصلی این ماتریس در واقع ریشه دوم میانگین واریانس تبیین شده است. اگر مقدار AVE از تمامی ضرایب همبستگی متغیر مربوط با باقی متغیرها بیشتر باشد لازمه تأیید روایی منفک آن است. همچنین به دلیل بالا بودن مقدار قطر اصلی می‌توان نتیجه گرفت که شاخص‌ها از روایی مناسبی برخوردار هستند. براساس نتایج جدول ۵، که به منظور سنجش روایی و اگرچه در مدل‌سازی عوامل مؤثر بر توسعه ورزش سازمانی (به‌عنوان متغیر وابسته/اصلی) در کارکنان شرکت حفاری اهواز، با استفاده از روش فورنل و لارکر گزارش شده است، نشان‌دهنده تمایز مفهومی و استحکام ابعادی مدل می‌باشد. بر اساس این معیار، تأیید روایی و اگرچه مستلزم آن است که مقدار جذر میانگین واریانس استخراج شده (AVE) برای هر سازه (نمایش داده شده در قطر اصلی جدول) از تمامی ضرایب همبستگی آن سازه با سایر سازه‌های اصلی مدل، بیشتر باشد. در این پژوهش، با توجه به اینکه مقادیر جذر AVE برای پنج عامل کلیدی مدل (عوامل اقتصادی با ۰.۵۴، اجتماعی و فرهنگی با ۰.۶۲، زیرساختی و کالبدی با ۰.۶۲، فردی و روانشناختی با ۰.۶۷، و مدیریتی و سازمانی با ۰.۶۸) و همچنین متغیر توسعه ورزش سازمانی (۰.۵۸)، به‌طور عمده از ضرایب همبستگی متقابل سازه‌های اصلی با یکدیگر بزرگتر است، می‌توان با اطمینان نتیجه گرفت که روایی و اگرچه در سطح سازه‌های اصلی مدل تأیید شده است. این یافته تأکید می‌کند که هر یک از این عوامل پنج‌گانه، علی‌رغم ارتباطشان در تبیین توسعه ورزش سازمانی، بخش متمایز و منحصر به فردی از مدل مفهومی را اندازه‌گیری می‌کنند

جدول ۵. سنجش روایی واگرا به روش فورنل و لارکر

اقتصاد ورزش حرفه‌ای	اماکن و تجهیزات ورزشی استاندارد	انگیزه و علاقه شخصی استاندارد	توسعه ورزش سازمانی	حمایت خانواده و محیط اجتماع	دسترسی و ایمنی	سرمایه‌گذاری	سیاست‌ها و برنامه‌ریزی‌های دولتی	صلاحیت	عوامل اجتماعی و فرهنگی	عوامل اقتصادی	عوامل زیرساختی و کالبدی	عوامل فردی و روانشناختی	عوامل مدیریتی و سازمانی	فرهنگ‌سازی و آگاه‌سازی	مدیریت و حکمرانی ورزشی	منابع مالی پایدار	مهارت‌های روانی	نقش الگوها و رسانه‌ها	نیروی انسانی متخصص	هزینه مشارکت	
اقتصاد ورزش حرفه‌ای	0/87																				
اماکن و تجهیزات ورزشی استاندارد	0/25	0/78																			
انگیزه و علاقه شخصی استاندارد	0/29	0/36	0/82																		
توسعه ورزش سازمانی	0/49	0/49	0/79	0/58																	
حمایت خانواده و محیط اجتماع	0/02	-0/02	-0/13	-0/20	0/98																
دسترسی و ایمنی	0/33	0/37	0/88	0/84	-0/17	0/76															
سرمایه‌گذاری	0/43	0/34	0/80	0/72	-0/07	0/66	0/76														
سیاست‌ها و برنامه‌ریزی‌های دولتی	0/34	0/29	0/53	0/80	-0/16	0/55	0/46	0/81													
صلاحیت	0/47	0/33	0/40	0/60	-0/07	0/47	0/58	0/35	0/83												
عوامل اجتماعی و فرهنگی	0/38	0/41	0/67	0/94	-0/30	0/71	0/60	0/86	0/58	0/62											
عوامل اقتصادی	0/57	0/48	0/79	0/98	-0/16	0/86	0/75	0/69	0/64	0/86	0/54										
عوامل زیرساختی و کالبدی	0/40	0/67	0/87	0/88	-0/13	0/91	0/78	0/56	0/56	0/74	0/89	0/62									
عوامل فردی و روانشناختی	0/41	0/42	0/86	0/89	-0/12	0/85	0/80	0/57	0/69	0/82	0/90	0/87	0/67								
عوامل مدیریتی و سازمانی	0/40	0/36	0/61	0/91	-0/19	0/65	0/54	0/89	0/41	0/89	0/85	0/67	0/68								
فرهنگ‌سازی و آگاه‌سازی	0/37	0/39	0/61	0/81	-0/12	0/67	0/59	0/51	0/71	0/82	0/81	0/70	0/92	0/61	0/75						
مدیریت و حکمرانی ورزشی	0/38	0/35	0/59	0/88	-0/17	0/64	0/52	0/74	0/40	0/81	0/85	0/65	0/65	0/96	0/77						
منابع مالی پایدار	0/36	0/65	0/62	0/79	-0/16	0/83	0/56	0/51	0/48	0/67	0/81	0/89	0/70	0/61	0/64	0/60	0/68				
مهارت‌های روانی	0/31	0/34	0/59	0/77	-0/09	0/65	0/56	0/49	0/51	0/76	0/77	0/66	0/88	0/58	0/95	0/57	0/60	0/78			
نقش الگوها و رسانه‌ها	0/34	0/36	0/59	0/85	-0/17	0/60	0/50	0/94	0/39	0/92	0/75	0/63	0/62	0/91	0/56	0/81	0/57	0/51	0/77		
نیروی انسانی متخصص	0/29	0/29	0/35	0/58	-0/17	0/41	0/35	0/44	0/31	0/51	0/57	0/45	0/43	0/62	0/40	0/52	0/43	0/38	0/48	0/73	
هزینه مشارکت	0/41	0/35	0/57	0/87	-0/19	0/62	0/50	0/72	0/38	0/77	0/85	0/64	0/63	0/94	0/57	0/96	0/59	0/56	0/76	0/64	0/75

جدول ۶. سنجش روایی واگرا به روش هتروتراپیت-مونوتراپیت (HTMT)

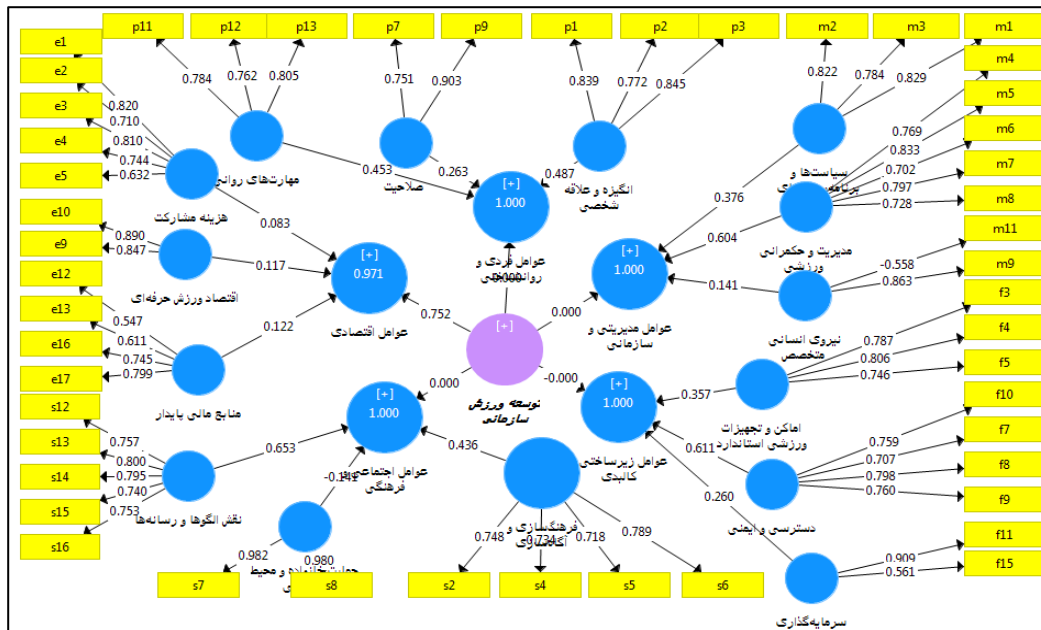
اقتصاد ورزش حرفه‌ای	اماکن و تجهیزات ورزشی	انگیزه و علاقه شخصی	توسعه ورزش سازمانی	حمایت خانواده و محیط	دسترسی و ایمنی	سرمایه‌گذاری	سیاست‌ها و برنامه‌ریزی‌های	صلاحیت	عوامل اجتماعی و فرهنگی	عوامل اقتصادی	عوامل زیرساختی و کالبدی	عوامل فردی و روانشناختی	عوامل مدیریتی و سازمانی	فرهنگ‌سازی و آگاه‌سازی	مدیریت و حکمرانی ورزشی	منابع مالی پایدار	مهارت‌های روانی	نقش الگوها و رسانه‌ها	نیروی انسانی متخصص	هزینه مشارکت
اقتصاد ورزش حرفه‌ای																				
اماکن و تجهیزات ورزشی	0/36																			
انگیزه و علاقه شخصی	0/41	0/50																		
توسعه ورزش سازمانی	0/65	0/64	0/91																	
حمایت خانواده	0/02	0/03	0/15	0/25																
دسترسی و ایمنی	0/47	0/51	1/17	0/98	0/20															
سرمایه‌گذاری	1/10	0/75	1/49	1/33	0/17	1/30														
سیاست‌ها و برنامه‌ریزی‌های	0/49	0/41	0/71	0/93	0/20	0/73	0/90													
صلاحیت	0/79	0/52	0/59	0/82	0/11	0/69	1/85	0/50												
عوامل اجتماعی و فرهنگی	0/49	0/52	0/82	1/03	0/50	0/89	1/13	1/05	0/78											
عوامل اقتصادی	0/77	0/63	0/93	1/04	0/19	1/01	1/47	0/80	0/92	0/95										
عوامل زیرساختی و کالبدی	0/58	0/98	1/08	1/01	0/15	1/14	1/59	0/71	0/89	0/87	1/04									
عوامل فردی و روانشناختی	0/57	0/56	1/08	1/00	0/14	1/07	1/64	0/72	1/04	0/97	1/04	1/07								
عوامل مدیریتی و سازمانی	0/52	0/47	0/75	1/00	0/22	0/81	0/99	1/10	0/56	1/01	0/93	0/79	0/79							
فرهنگ‌سازی و آگاه‌سازی	0/51	0/55	0/81	0/96	0/14	0/90	1/26	0/68	1/02	1/03	0/98	0/91	1/17	0/76						
مدیریت و حکمرانی ورزشی	0/51	0/47	0/75	0/98	0/19	0/81	0/99	0/94	0/55	0/95	0/93	0/79	0/78	1/12	0/75					
منابع مالی پایدار	0/53	1/16	0/85	1/00	0/18	1/11	1/19	0/71	0/73	0/88	1/02	1/26	0/93	0/81	0/90	0/79				
مهارت‌های روانی	0/45	0/50	0/82	0/94	0/11	0/90	1/21	0/67	0/78	1/00	0/96	0/88	1/16	0/76	1/34	0/75	0/87			
نقش الگوها و رسانه‌ها	0/46	0/48	0/74	0/94	0/19	0/77	0/92	1/21	0/54	1/06	0/82	0/76	0/74	1/07	0/70	0/98	0/77	0/67		
نیروی انسانی متخصص	0/89	0/98	1/21	1/75	0/57	1/43	1/80	1/47	1/12	1/65	1/78	1/46	1/40	2/06	1/40	1/59	1/57	1/40	1/51	
هزینه مشارکت	0/56	0/48	0/72	0/98	0/21	0/79	0/98	0/92	0/55	0/91	0/96	0/78	0/76	1/12	0/73	1/17	0/79	0/74	0/92	1/99

منبع: یافته‌های پژوهش، ۱۴۰۴

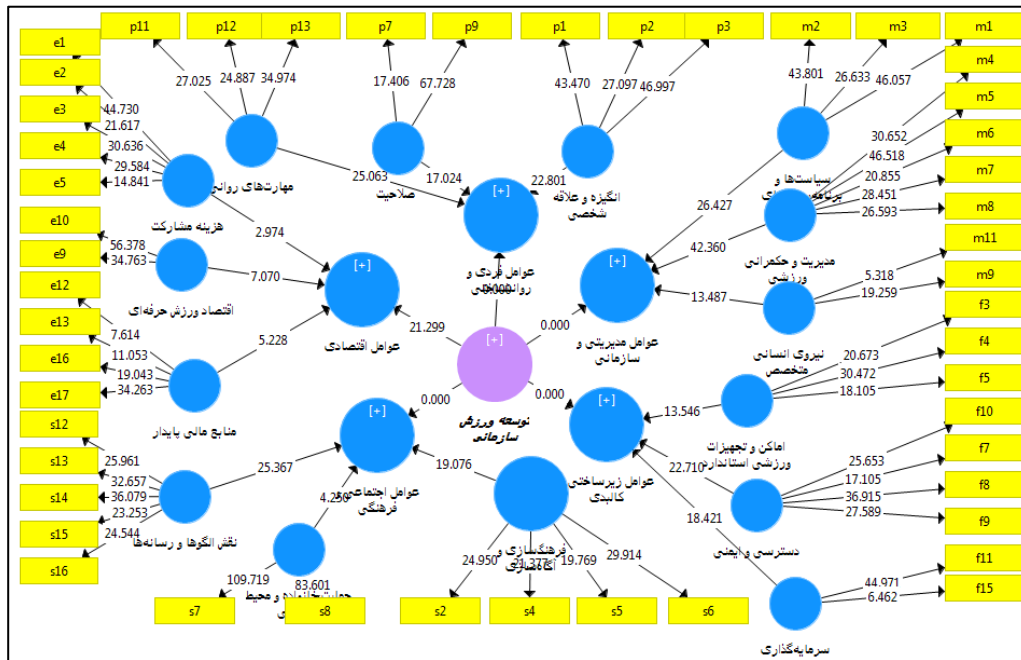
جدول ۶، که نتایج سنجش روایی و اگر را با استفاده از معیار دقیق تر و محافظه کارانه تر هتروتراپت-مونوتراپت در مدل سازی عوامل مؤثر بر توسعه ورزش سازمانی (به عنوان متغیر اصلی) در میان کارکنان شرکت حفاری اهواز ارائه می دهد، برای تأیید تمایز ابعادی مدل حیاتی است. بر اساس معیار هتروتراپت-مونوتراپت، روایی و اگر زمانی تأیید می شود که مقدار هتروتراپت-مونوتراپت بین هر جفت سازه اصلی کوچکتر از ۰.۹۰ باشد، هر چند برخی محققان مقدار سختگیرانه تر ۰.۸۵ را توصیه می کنند. با تمرکز بر پنج عامل اصلی تأثیرگذار (اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی، زیرساختی و کالبدی، فردی و روانشناختی، و مدیریتی و سازمانی) و همچنین متغیر توسعه ورزش سازمانی، مشاهده می شود که بسیاری از مقادیر هتروتراپت-مونوتراپت در زیرساخت های مدل از حد آستانه ۰.۹۰ یا حتی ۰.۸۵ فراتر رفته اند. به ویژه، همبستگی متغیر توسعه ورزش سازمانی با عوامل مختلف (مانند انگیزه و علاقه شخصی با ۰.۹۱ و دسترسی و ایمنی با ۰.۹۸) و همچنین همبستگی های متقابل بین زیرساخت ها و متغیرهای فردی/روانشناختی (مانند انگیزه و علاقه شخصی با دسترسی و ایمنی با ۱.۱۷ و عوامل فردی و روانشناختی با عوامل زیرساختی و کالبدی با ۱.۰۷) و همچنین عوامل اصلی با خود توسعه ورزش سازمانی (مانند عوامل اجتماعی و فرهنگی با ۱.۰۳ و عوامل اقتصادی با ۱.۰۴) مقادیری بزرگتر از ۰.۹۰ دارند. به طور خاص، مقدار بالای هتروتراپت-مونوتراپت بین سازه هایی مانند انگیزه و علاقه شخصی با دسترسی و ایمنی (۱.۱۷) و سرمایه گذاری با صلاحیت (۱.۸۵) نشان می دهد که تفکیک پذیری کافی بین این سازه ها وجود ندارد. این امر نشان دهنده آن است که یا بخشی از سؤالات این سازه ها توسط پاسخ دهندگان به صورت یکسان درک شده اند، یا از نظر مفهومی بسیار به هم نزدیک هستند، که این نتایج، روایی و اگر را با استفاده از روش هتروتراپت-مونوتراپت، به ویژه در سطح زیرشاخص ها و برخی عوامل اصلی، به طور کامل تأیید نمی کند. با این حال، مقادیر هتروتراپت-مونوتراپت در محدوده قابل قبول (کمتر از ۰.۹۰) نیز برای برخی جفت سازه ها دیده می شود (مانند عوامل مدیریتی و سازمانی با عوامل زیرساختی و کالبدی با ۰.۷۹)، اما غالب بودن مقادیر بالای ۰.۹۰ (و حتی بالای ۱) به ویژه در ارتباط با متغیرهای فردی و اقتصادی، لزوم بازنگری یا ادغام برخی از سازه ها یا زیرشاخص ها را برای دستیابی به مدل ساختاری قوی تر پیشنهاد می دهد.

بررسی اعتبار شاخص های توسعه ورزش سازمانی در شرکت ملی حفاری شهر اهواز

لازم است بعد از بررسی و ارزیابی روایی و اعتبار سازه های پژوهش (مدل بیرونی) و ابزارهای اندازه گیری، روابط متغیرهای مکنون (مدل درونی) و فرضیه ها را مورد تجزیه و تحلیل قرار گیرند. که در شکل (۳) و (۴) مدل آزمون شده پژوهش نشان داده شده است.

شکل (۳). مدل اندازه گیری ضرایب مسیر و بارهای عاملی در حالت ضرایب استاندارد

شکل (۴). ضرایب معنادار ری مسیر (T-Values) شاخص‌های پژوهش

آزمون مدلسازی معادلات ساختاری

نتایج تحلیل عاملی تاییدی (میانگین واریانس استخراج شده و بار عاملی) و آزمون پایایی (آلفای کرونباخ و پایایی ترکیبی) در جدول ۳ نشان داده شده است و مدل تجربی در شکل ۳ و ۴ تحقیق آمده است. که تحلیل شاخص‌های استخراج شده براساس میزان همبستگی و بار عاملی به دست آمده نشان داده است که متغیرهای تبیین کننده‌ی توسط تحلیل عاملی اکتشافی استخراج شده است که دارای پایایی کلی با میانگین ۰/۹۵۶ می‌باشد که میانگین بالای برای تایید این موضوع است. و مقدار ۰/۷۰ برای حداقل آن‌ها مشخص شده است.

جدول ۷. شاخص‌های برازش مدل پژوهش

	AIC	AICu	AICc	BIC	HQ	HQc
عوامل اجتماعی و فرهنگی	-13,831/8	-13,826/7	-13,445/5	-13,812/0	-13,823/9	-13,823/6
عوامل اقتصادی	-1,352/3	-1,347/3	-966/1	-1,332/5	-1,344/5	-1,344/1
عوامل زیرساختی و کالبدی	-13,177/1	-13,172/1	-12,790/9	-13,157/4	-13,169/3	-13,169/0
عوامل فردی و روانشناختی	-13,143/7	-13,138/7	-12,757/5	-13,124/0	-13,135/9	-13,135/6
عوامل مدیریتی و سازمانی	-13,565/6	-13,560/6	-13,179/4	-13,545/8	-13,557/8	-13,557/4

منبع: یافته‌های پژوهش، ۱۴۰۴.

نتایج حاصل از پژوهش نشان داد با توجه به اینکه مقدار بارهای عاملی برای اکثر سوال‌ها بیشتر از ۹۰ درصد می‌باشد در سطح معنی‌داری $p < 0.05$ می‌باشد ($t > 1.96$). که این موضوع نشان داد که روایی سازه همه‌ی سوال‌های پرسشنامه یا متغیرهای آشکار مورد تایید است. با توجه به نتایج یافته‌ها می‌توان گفت که از بین سوال‌های پرسشنامه ۲۵ سوال شامل سوال‌های

(۱، ۲، ۱۴، ۱۳، ۱۲، ۶، ۷، ۸، ۱۱، ۱۲، ۱۴، ۱۵) (اقتصادی)، سوالات شماره ۱۰، ۸، ۶، ۵، ۴ (عوامل فردی و روانشناختی)، سوالات شماره ۱۱، ۱۰، ۹، ۱ (عوامل اجتماعی، فرهنگی) و سوالات شماره ۱۳، ۱۲، ۱۰ (عوامل مدیریتی و سازمانی)، به دلیل بارعاملی ضعیف و غیر قابل قبول (کمتر از ۶۰ درصد) از مدل پژوهش حذف گردیدند. در این مرحله برای سنجش سوال‌ها از پایایی ترکیبی و آلفای کرونباخ استفاده شد که طبق نتایج به دست آمده اکثر مقادیر پایایی ترکیبی به دلیل اینکه بیشتر از ۰/۷۰ می‌باشند از پایایی مناسبی و قابل قبولی برخوردار هستند. مقادیر آلفای کرونباخ برای اکثر متغیرها بالاتر از ۰/۷۰ بوده است که این عامل نشان دهنده‌ی تایید پایایی پرسشنامه می‌باشد. آلفای کرونباخ برای متغیر مستقل توسعه ورزش ۰/۹۵۱ را نشان داد. شاخص‌های برازش مدل در جدول ۷ بررسی شده است.

بر اساس نتایج جدول ۷، برازش مدل (AIC, BIC, HQ) تحلیل معیارهای برازش مدل‌های اندازه‌گیری (شامل AIC, BIC و HQ) مربوط به پنج عامل اصلی مؤثر بر توسعه ورزش سازمانی در شرکت حفاری اهواز، نشان می‌دهد که مدل اندازه‌گیری عوامل اجتماعی و فرهنگی با ثبت کمترین (بزرگترین منفی) مقادیر در تمامی شاخص‌ها (به‌عنوان مثال، AIC برابر با منفی ۱۳،۸۳۱،۸)، از بهترین برازش و بالاترین قدرت تبیین برخوردار است. در مقابل، مدل اندازه‌گیری عوامل اقتصادی با مقادیری به مراتب کمتر (مانند AIC برابر با منفی ۱،۳۵۲،۳)، ضعیف‌ترین برازش را در میان عوامل پنج‌گانه دارد. به‌طور کلی، اگرچه تمام عوامل اصلی (اجتماعی و فرهنگی، اقتصادی، زیرساختی، فردی و مدیریتی) از برازش مطلوبی برخوردارند، اما ترتیب قدرت برازش مدل‌های اندازه‌گیری به صورت نزولی عبارت است از: عوامل اجتماعی و فرهنگی، عوامل مدیریتی و سازمانی، عوامل زیرساختی و کالبدی، عوامل فردی و روانشناختی و در نهایت عوامل اقتصادی. این تفاوت‌ها اهمیت نسبی و دقت بیشتر مدل اندازه‌گیری عوامل اجتماعی و فرهنگی در تبیین زیرساخت‌های مدل مفهومی را تایید می‌کند.

میزان تأثیر شاخص‌های توسعه ورزش کارکنان حفاری ملی در شهر اهواز

به منظور بررسی و ارزیابی میانگین شاخص‌ها و مقایسه آن با مقدار استاندارد از آزمون تی تک نمونه‌ای استفاده گردید (جدول ۸). که برای انجام این آزمون از طیف لیکرت پنج گزینه‌ای (۱ تا ۵) و مقدار متوسط ۳ به عنوان میانگین استفاده شد. شاخص‌های که میانگین آن‌ها از متوسط سه به طور معنی‌داری بالاتر باشند عامل تأثیرگذارتری می‌باشند و نقش پررنگتری نسبت به سایر شاخص‌ها دارند. پیش فرض آزمون پارامتریک تی تک‌نمونه‌ای نرمال بودن شکل توزیع داده‌ها می‌باشد که با آماره‌های کشیدگی و کجی ارزیابی شدند و می‌توان گفت که چون مقادیر کشیدگی و کجی تمامی متغیرها بین -۱ تا +۱ است، پیش فرض متغیرها نرمال بوده است که این نشان‌دهنده‌ی تایید این آزمون است.

جدول ۸. آزمون تی تک نمونه‌ای به منظور بررسی میزان تأثیر شاخص‌های پژوهش

سطح معنی‌داری	t مقدار	تفاوت میانگین	میانگین	عوامل
0/000	7/070	0/017	0/118	اقتصاد ورزش حرفه‌ای - عوامل اقتصادی
0/000	13/546	0/026	0/356	امکان و تجهیزات ورزشی استاندارد - عوامل زیرساختی و کالبدی
0/000	22/801	0/021	0/488	انگیزه و علاقه شخصی - عوامل فردی و روانشناختی
0/000	0/000	0/000	0/000	توسعه ورزش سازمانی - عوامل اجتماعی و فرهنگی
0/000	21/299	0/035	0/746	توسعه ورزش سازمانی - عوامل اقتصادی
0/000	0/000	0/000	0/000	توسعه ورزش سازمانی - عوامل زیرساختی و کالبدی
0/000	0/000	0/000	0/000	توسعه ورزش سازمانی - عوامل فردی و روانشناختی
0/000	0/000	0/000	0/000	توسعه ورزش سازمانی - عوامل مدیریتی و سازمانی
0/000	4/250	0/033	-0/139	حمایت خانواده و محیط اجتماعی - عوامل اجتماعی و فرهنگی
0/000	22/710	0/027	0/610	دسترسی و ایمنی - عوامل زیرساختی و کالبدی
0/000	18/421	0/014	0/260	سرمایه‌گذاری - عوامل زیرساختی و کالبدی

سیاست‌ها و برنامه‌ریزی‌های دولتی - عوامل مدیریتی و سازمانی	0/376	0/014	26/427	0/000
صلاحیت - عوامل فردی و روانشناختی	0/263	0/015	17/024	0/000
فرهنگ‌سازی و آگاه‌سازی - عوامل اجتماعی و فرهنگی	0/434	0/023	19/076	0/000
مدیریت و حکمرانی ورزشی - عوامل مدیریتی و سازمانی	0/604	0/014	42/360	0/000
منابع مالی پایدار - عوامل اقتصادی	0/123	0/023	5/228	0/000
مهارت‌های روانی - عوامل فردی و روانشناختی	0/453	0/018	25/063	0/000
نقش الگوها و رسانه‌ها - عوامل اجتماعی و فرهنگی	0/653	0/026	25/367	0/000
نیروی انسانی متخصص - عوامل مدیریتی و سازمانی	0/141	0/010	13/487	0/000
هزینه مشارکت - عوامل اقتصادی	0/088	0/028	2/974	0/003

منبع: یافته‌های پژوهش، ۱۴۰۴

بر اساس جدول ارائه شده، نتایج نشان می‌دهد که سطح معنی‌داری (Sig.) برای تمامی زیرشاخص‌ها و ارتباط آن‌ها با عوامل اصلی مدل، برابر با ۰.۰۰۰ است (که کوچک‌تر از سطح آلفای ۰.۰۵ است). این امر قاطعانه تأیید می‌کند که تمامی زیرشاخص‌های مورد پژوهش (از جمله اقتصاد ورزش حرفه‌ای، اماکن و تجهیزات ورزشی استاندارد، انگیزه و علاقه شخصی، سیاست‌ها، مدیریت و حکمرانی ورزشی، و غیره) دارای تأثیر معناداری در مدل‌سازی و تبیین عوامل اصلی خود هستند. از نظر قدرت تأثیر، که از طریق مقدار t و میانگین مشخص می‌شود، برخی از زیرشاخص‌ها به طور چشمگیری برجسته‌اند: "مدیریت و حکمرانی ورزشی" بیشترین مقدار t را (با $t=42.360$) و همچنین بالاترین میانگین تأثیر (با 0.604) را در تبیین عوامل مدیریتی و سازمانی دارد که نشان‌دهنده اهمیت حیاتی این مؤلفه است. همچنین، زیرشاخص‌هایی نظیر "انگیزه و علاقه شخصی" (با $t=22.801$) و "نقش الگوها و رسانه‌ها" (با $t=25.367$) نیز تأثیر بسیار قوی و معناداری در عوامل مربوط به خود دارند. تنها زیرشاخص "حمایت خانواده و محیط اجتماعی" است که دارای میانگین منفی (-0.139) بوده، اما همچنان با $t=4.250$ و سطح معنی‌داری 0.000 ، تأثیر معناداری (احتمالاً در جهت مخالف یا نیاز به توجه ویژه) را در تبیین عوامل اجتماعی و فرهنگی نشان می‌دهد. نکته قابل توجه در جدول، ردیف‌های مربوط به تأثیر مستقیم "توسعه ورزش سازمانی" بر عوامل فرعی دیگر است که مقادیر t و سطح معنی‌داری برای چهار مورد از پنج عامل اصلی گزارش نشده و تنها تأثیر آن بر عوامل اقتصادی با $t=21.299$ و سطح معنی‌داری 0.000 به صورت مثبت و قوی تأیید شده است. در مجموع، این نتایج مؤید آن است که تمامی ابعاد مدل اندازه‌گیری، از لحاظ آماری معتبر بوده و زیرشاخص‌های طراحی شده به درستی در تبیین عوامل پنج‌گانه مؤثر بر توسعه ورزش سازمانی مشارکت دارند.

نتیجه‌گیری و پیشنهادها

پژوهش حاضر به منظور تعیین ضرورت‌ها و الزامات توسعه ورزش سازمانی در شرکت ملی حفاری ایران در شهر اهواز انجام می‌شود، چرا که ارتقاء سطح سلامت جسمانی و روانی کارکنان و افزایش بهره‌وری شغلی از طریق فعالیت‌های ورزشی، یک سرمایه‌گذاری حیاتی برای پایداری و موفقیت سازمان‌های بزرگ محسوب می‌شود. در همین راستا پژوهش حاضر با هدف تبیین عوامل مؤثر بر توسعه ورزش سازمانی در شرکت حفاری شهر اهواز انجام شد. نتایج پژوهش نشان داد که مدل‌سازی عوامل مؤثر بر توسعه ورزش سازمانی در میان کارکنان شرکت حفاری اهواز، قابلیت اطمینان و استحکام بالایی ابزار پژوهش را به تأیید رساند. در گام اول، سنجش پایایی نشان داد که کلیه سازه‌ها و زیرشاخص‌ها از همسانی درونی قوی و قابلیت اتکای بالایی برخوردارند؛ به طوری که تمام مقادیر آلفای کرونباخ، RHO_A و پایایی ترکیبی بالاتر از حد نصاب ۰.۷ و شاخص AVE فراتر از ۰.۵ قرار گرفتند. به‌ویژه متغیر اصلی توسعه ورزش سازمانی (با پایایی ترکیبی ۰.۹۵۶) و زیرشاخص حمایت خانواده و محیط اجتماعی (با پایایی ترکیبی ۰.۹۸۱) بهترین عملکرد پایایی را ثبت کردند. در گام دوم، در حالی که روش فورنل و لارکر روایی و اگرای سازه‌های اصلی را تأیید کرد، معیار دقیق‌تر هتروترایت-مونوترایت با گزارش مقادیر بالای ۰.۹۰ در همبستگی برخی جفت‌سازه‌ها (مانند ۱.۱۷ بین انگیزه شخصی و دسترسی)، لزوم تعدیل برخی زیرشاخص‌ها را برای تضمین تمایز مفهومی کامل‌تر، به‌خصوص در ابعاد فردی و

زیرساختی، مطرح نمود. در ارزیابی برازش مدل‌های اندازه‌گیری، عوامل اجتماعی و فرهنگی بهترین و عوامل اقتصادی ضعیف‌ترین برازش را کسب کردند. نهایتاً، نتایج آزمون t تک‌نمونه‌ای قویاً نشان داد که تمامی زیرشاخص‌های مورد بررسی تأثیر آماری معناداری (با سطح معنی‌داری ۰.۰۰۰) بر تبیین عوامل اصلی خود دارند و در این میان، زیرشاخص "مدیریت و حکمرانی ورزشی" (با $t=42.360$) بیشترین قدرت سهم را در عامل مدیریتی و سازمانی داراست.

نتایج حاصل از پژوهش حاضر در زمینه مدل‌سازی عوامل مؤثر بر توسعه ورزش سازمانی در شرکت حفاری اهواز، همسویی قوی و گسترده‌ای با بخش مهمی از یافته‌های تحقیقات پیشین، هم در سطح ملی و هم در سطح جهانی، نشان می‌دهد. تأیید نقش محوری عوامل مدیریتی و سازمانی (با تأثیر قوی مدیریت و حکمرانی ورزشی، $t=42.360$) کاملاً با تأکید پژوهشگرانی چون کیانی و همکاران (۱۴۰۲) بر مدیریت کلان و برنامه‌ریزی جامع، و انصافی کوچمشکی و همکاران (۱۴۰۴) بر ساز و کارهای مدیریتی و فرایندهای ایجاد پایداری هم‌راستاست. همچنین، تأیید تأثیر معنادار عوامل زیرساختی و کالبدی (مانند اماکن و تجهیزات استاندارد) قویاً با نتایج آزادی و همکاران (۱۴۰۱) مبنی بر گسترش اماکن و توزیع عادلانه امکانات و اسماعیل‌پور باریکی و همکاران (۱۴۰۰) در مورد استانداردسازی سازه‌ها مطابقت دارد. از سوی دیگر، برجسته شدن اهمیت عوامل اجتماعی و فرهنگی (با بهترین برازش مدل) و همچنین نقش قوی زیرشاخص‌هایی چون نقش الگوها و رسانه‌ها ($t=25.367$) و حمایت خانواده با یافته‌های سهرابی و همکاران (۱۴۰۴) درباره نقش عناصر فرهنگی در کنار اقتصاد و یافته‌های کروزیانسکا و پوزتا (۲۰۱۹) مبنی بر اهمیت حیاتی عامل اجتماعی در ارتقای سلامت شهری هم‌جهت است. این همسویی گسترده تأکید می‌کند که مدل پنج‌عاملی توسعه ورزش سازمانی، ابعاد جهانی و ملی مؤثر بر پایداری ورزش را به خوبی پوشش داده است. ناهم‌سویی‌ها و نکات نیازمند توجه با وجود همسویی‌های ساختاری، نتایج این پژوهش در برخی جزئیات کلیدی با پیشینه‌ها ناهم‌سو یا نیازمند تفسیر دقیق‌تر است. از یک سو، نتایج آزمون روایی واگرا با معیار HTMT، با گزارش مقادیر بسیار بالا (مانند ۱.۱۷ بین انگیزه شخصی و دسترسی و ۱.۸۵ بین سرمایه‌گذاری و صلاحیت)، نشان داد که تمایز مفهومی برخی از زیرشاخص‌ها در محیط شرکت حفاری اهواز به اندازه کافی قوی نیست. این موضوع می‌تواند با دیدگاه‌های تقی‌پور و همکاران (۱۴۰۴) در خصوص تأثیر قابلیت‌های محیطی و محدودیت‌های ادراک‌شده ذی‌نفعان بر یکپارچه‌سازی سیستم راهبردی، مرتبط باشد؛ به این معنا که درک کارکنان از زیرساخت‌ها و انگیزه‌های فردی، در عمل، تا حد زیادی هم‌پوشانی دارد. از سوی دیگر، عامل عوامل اقتصادی در مدل اندازه‌گیری، ضعیف‌ترین برازش (با کمترین AIC) را کسب کرد، که این یافته با تأکید سهرابی و همکاران (۱۴۰۴) و وانگ و وانگ (۲۰۲۵) بر اهمیت محوری ملاحظات اقتصادی در ورزش حرفه‌ای و توسعه شهری، تا حدی در تعارض است. این تفاوت احتمالاً به دلیل ماهیت ورزش سازمانی در یک شرکت دولتی است؛ جایی که تأثیر مستقیم و اولیه عوامل اقتصادی (مانند هزینه مشارکت و سرمایه‌گذاری) در مقایسه با عوامل مدیریتی و اجتماعی، کمتر به عنوان عامل تعیین‌کننده اصلی برازش مدل اندازه‌گیری درک شده است، هرچند که زیرشاخص‌های آن (مثل اقتصاد ورزش حرفه‌ای) تأثیر معناداری دارند.

References

- Askarian, F., & Raahbar, M. (2021). Sport Development Model in Iran with an Emphasis on the Stakeholders, Practices and Processes. *Journal of Sport Management*, 13(1), 315-339. (IN Persian). <https://doi.org/10.22059/jsm.2020.291842.2354>
- Ayunita, D., Nurseto, F., Kurniawan, C., & Wicaksono, L. (2024). Management of facilities and infrastructure development of athletic sports branch of Tulang Bawang District. *Jurnal Pendidikan Jasmani (JPJ)*, 4(3), 433-439. <https://doi.org/10.55081/jpj.v4i3.2186>
- Azadi, Azam; Rahimi, Ghasem; Nazari, Rasoul. (2022). Presenting a model of the role of sport on the sustainable development of Iran, *Knowledge Management*, 3(2), 23-34. (IN Persian). [10.30495/kmsj.2022.1973723.1058](https://doi.org/10.30495/kmsj.2022.1973723.1058)

- Choi, K. H., & Byun, J. (2024). Professionalization of action sports: field-and organizational-level professionalization of new Olympic sports. *Sport in Society*, 1-24. <https://doi.org/10.1080/17430437.2024.2325970>
- Eisenkraft Klein, D., & Darnell, S. (2024). The significance of plus-development through sport: the practices and neoliberal politics of attracting participants to corporate sport-for-development. *Community Development Journal*, 59(1), 128-146. <https://doi.org/10.1093/cdj/bsad001>
- Ensafi Kochameshki, M., Kashef, S. M. and Aََbdavi, F. (2025). Identifying factors affecting the sustainable development of Iranian sport. *Organizational Behavior Management in Sport Studies*, 12(1), 93-108. (IN Persian). [Doi: 10.30473/fmss.2025.70239.2580](https://doi.org/10.30473/fmss.2025.70239.2580)
- Esmailpour Bariki E, Shojaei V, Hami M. Future Study of Iranian educational sport Factors affecting the development of educational sports in Iran with a futures study approach. 3 2022; 9 (35):179-192 (Persian) [URL: http://ntsmj.issma.ir/article-1-1812-fa.html](http://ntsmj.issma.ir/article-1-1812-fa.html)
- Ghanbari Firouzabadi, A., amani, A., reihani, M. and Sardroodian, M. (2020). Designing a Strategic Model for Student Sport Development. *Research on Educational Sport*, 8(20), 179-204. (In Persian). [doi: 10.22089/res.2020.7838.1732](https://doi.org/10.22089/res.2020.7838.1732)
- Girginov, V., & Dowling, M. (Eds.). (2025). *Management of sports development*. Taylor & Francis.
- Heydari, N., Hakakzadeh, M., & Nejad, M. M. (2021). Model of Economic Development of Sport Industry Using Social Networks1. *Sport Management Studies*, 13(68), 30-63. <https://doi.org/10.22089/smrj.2020.8543.2920>
- karbar Jafarabadi, S., ismaeelzadeh ghandahari, M. R., fahim devin, H., & erfanian khazadeh, H. (2024). Presenting a model for constant development of sports in the suburbs based on “the grounded theory” (Case study: Mashhad metropolis). *Journal of Sport Management and Motor Behavior*, 19(38), 199-232. (IN Persian). [doi: 10.22080/jsmb.2023.20467.3511](https://doi.org/10.22080/jsmb.2023.20467.3511)
- Kogler, A. M., Rich, K., & Happ, E. (2025). Youth sport development experiences in Tyrol, Austria: a contextualized examination. *German Journal of Exercise and Sport Research*, 1-10. <https://doi.org/10.1007/s12662-024-01012-x>
- Korkmaz, S. (2019). Transfer of Sport Heritage in the Formation of a Sustainable Sport Culture. *Journal of Educational Issues*, 5(2), 220-228. <https://doi.org/10.5296/jei.v5i2.15883>
- Kruszyńska, E., & Poczta, J. (2019). Hierarchy of factors affecting the condition and development of sports and recreation infrastructure—Impact on the recreational activity and health of the residents of a city (Poznan case study). *International journal of environmental research and public health*, 16(4), 556. <https://doi.org/10.3390/ijerph16040556>.
- MacIntosh, E. W., & Burton, L. (2024). *Organizational behavior in sport management*. Human Kinetics.
- Mottaqi Shahri, Mohammad Hassan, Ghafouri, Farzad, Henry, Habib, and Shahlaei Bagheri, Javad. (2019). Designing a model of mental health of athletes participating in educational sports. *Research in Educational Sports*, 7(16), 17-38. (Persian). [SID. https://sid.ir/paper/252103/fa](https://sid.ir/paper/252103/fa).
- Qin, P., & Liu, Y. (2020). Driving path of the socialization and sustainable development of sports resources in Shaanxi Universities under the background of supply-side reform. *Sustainable Computing: Informatics and Systems*, 28, 100400. <https://doi.org/10.1016/j.suscom.2020.100400>
- Rajesh, C., Hussain, S., & Cherappurath, N. (2021). Role of socio-economic status and emotional intelligence on sports attainments: a cross-sectional study with women athletes in Kerala,

- India. Materials Today: Proceedings, 37, 2334-2340. <https://doi.org/10.1016/j.matpr.2020.08.007>
- Rezaei, S., Farahani, A., Doroodian, A. A., & Safania, A. M. (2020). Designing a model for the development of sports spaces in Tehran with a resistance economy approach. *Journal of Applied Research in Sport Management*, 9(3), 57-68. <https://doi.org/10.30473/arism.2021.7385>
- Rezaei, S., Farahani, A., Doroudian, A. A. and Safania, A. M. (2021). Designing a Model of Tehran Sport Space Development with Resistance Economics Approach. *Applied Research of Sport Management*, 9(3), 57-68. (IN Persian). [doi: 10.30473/arism.2021.7385](https://doi.org/10.30473/arism.2021.7385)
- Rija, T. H., Mohammed, T. K., & Kadhlam, R. A. (2023). The role of organizational development in improving the reality of the work of the administrative bodies to manage active sports clubs in Baghdad. *Revista iberoamericana de psicología del ejercicio y el deporte*, 18(3), 298-304. <https://dialnet.unirioja.es/servlet/articulo?codigo=9087516>
- Robson, S., Simpson, K., & Tucker, L. (2013). *Strategic sport development*. Routledge.
- Schulenkorf, N., Sherry, E., & Philips, P. (2023). What is sport development? In E. Sherry, N. Schulenkorf & P. Philips (Eds.), and *Managing sport development: an international approach* (2nd edn. pp. 3–11).
- Sherry, E., Schulenkorf, N., Phillips, P., & Rowe, K. (Eds.). (2024). *Managing sport development: An international approach*. Taylor & Francis.
- Sohrabi, Z., Moharramzadeh, M., Naghizadeh-Baghi, A. and Aziziankohan, N. (2025). The Formulation model for the development of Iranian professional sports: an international-class management approach. *Contemporary Studies on Sport Management*, 15(29), 1-17. (IN Persian). [Doi: 10.22084/smms.2025.27698.3214](https://doi.org/10.22084/smms.2025.27698.3214).
- Sotiriadou, P. (2013). Sport development planning: The sunny golf club. *Sport Management Review*, 16(4), 514-523. <https://doi.org/10.1016/j.smr.2012.09.002>
- Suratmin, S., Darmayasa, I. P., Gozali, W., Hanif, Q. A., Samodra, Y. T. J., Wati, I. D. P., ... & Fauziah, E. (2024). Assessment of sports coaching patterns, physical abilities, and physical fitness in athletics: a study of the provincial sports week championship. *Retos: nuevas tendencias en educación física, deporte y recreación*, (51), 1404-1414.
- Taghipour, Z., Ramezaninejad, R. and Goharrostami, H. R. (2025). Designing the Conceptual Framework of Capacity Building for Development of Sport for All in Iran. *Journal of Sport Management and Development*, 14(4), 69-86. (IN Persian). [Doi: 10.22124/jsmd.2023.23517.2759](https://doi.org/10.22124/jsmd.2023.23517.2759).
- Taheri, H., Hasanzadeh, S. J., Soleymani Tappesari, B. and Heidarian Baei, E. (2024). Factors Influencing the Development of Organizational Sports (Case Study: Sari Municipality). *Research in Sport Management and Marketing*, 5(3), 73-83. [doi: 10.22098/rsmm.2023.13032.1238](https://doi.org/10.22098/rsmm.2023.13032.1238).
- Vafaei-Moghaddam, A., Farzan, F., Razavi, S. M. H., & Afshari, M. (2018). Analyzing the factors of public sports development based on grounded theory. *Sport Management Studies*, 10(52), 43-72. <https://doi.org/10.22089/smrj.2017.3818.1745> [In Persian]
- Wang, H., & Yang, J. (2025). Research on the Impact of Urban Sports Industry on Economic Development Based on Data Mining Techniques. *J. COMBIN. MATH. COMBIN. COMPUT*, 127, 1029-1047. <https://doi.org/10.61091/jcmcc127a-059>
- Wang, J., Li, J., & Cheng, J. (2024). Spatial disparity of sports infrastructure development and urbanization determinants in China: evidence from the sixth National sports venues

- census. *Applied spatial analysis and policy*, 17(2), 573-598. <https://link.springer.com/article/10.1007/s12061-023-09557-4>
- Wang, Y., & Zeng, D. (2020). Development of sports industry under the influence of COVID-19 epidemic situation based on big data. *Journal of Intelligent & Fuzzy Systems*, 39(6), 8867-8875. <https://doi.org/10.3233/JIFS-189284>.
- Woods & Butler, B. N. (2025). Social issues in sport. *Human Kinetics*.
- Xiong, D., Shao, C., & Zhang, R. (2025). The Evaluation of Spatial Allocation and Sustainable Optimization Strategies for Sports Venues in Urban Planning Based on Multi-Source Data: A Case Study of Xi'an. *Buildings*, 15(8), 1354. <https://doi.org/10.3390/buildings15081354>